

Till finansutskottet

Inledning

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:1 Budgetpropositionen för år 1997 (volym 1) i vad avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 1997, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna m.m. i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Skatteutskottets område berörs av de förslag som regeringen lägger fram i *punkt 1* med riktlinjer för den ekonomiska politiken (avsnitt 3 Reviderad finansplan), till den del som riktlinjerna avser skattefrågor,

punkt 2, 4 och 5 med utgiftsramar för 1997 och beräkningar för år 1997 av statsbudgetens inkomster och av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler, såvitt avser utgiftsområde 3 (Skatteförvaltningen och Tullen),

punkt 3 med en preliminär fördelning av utgifterna för 1998 och 1999, såvitt avser utgiftsområde 3, och

punkt 40 som innehåller förslag till de lagändringar som följer av ställningstagandena till skattefrågorna i den reviderade finansplanen med tillhörande redovisning i avsnitt 7 Vissa skattefrågor.

Den nya ordning som gäller fr.o.m. i höst för budgetbehandlingen innebär bl.a. att riksdagen i ett enda beslut för det följande budgetåret skall fastställa utgiftsramarna för de olika utgiftsområdena och en beräkning av inkomsterna på statsbudgeten. Finansutskottet avser att i detta sammanhang även behandla följande propositioner på skatteområdet:

1996/97:17 Skattereduktion för fastighetsskatt i vissa fall,

1996/97:19 Beskattning av bilförmån,

1996/97:29 Höjning av koldioxidskatten för industrin och växthusnäringen.

Tre andra propositioner som berör inkomstberäkningarna i budgetpropositionen är propositionerna

1996/97:10 Mervärdesskatt inom kultur-, utbildnings- och idrottsområdet,

1996/97:12 Vissa justeringar i lagen om räntefördelning vid beskattning m.m.,

1996/97:14 Vissa punktskattefrågor.

De tre sistnämnda propositionerna har hänvisats till skatteutskottet och ingår i det aktuella ärendet endast såvitt avser budgeteffekterna och inkomstberäkningarna för 1997.

Till finansutskottet har hänvisats ett 50-tal motioner på skatteområdet. Härtill kommer ett antal motionsyrkanden som har hänvisats till skatteutskottet men som utskottet har överlämnat till finansutskottet eftersom de har ett nära samband med de här aktuella frågorna. Samtliga motionsyrkanden har sådan karaktär att de – även till de delar som gäller detaljer – berör riktlinjerna för skattepolitiken fr.o.m. 1997.

I detta yttrande tar utskottet upp propositionerna och motionerna i här angivna delar. Utskottets ställningstaganden innebär sammanfattningsvis att utskottet förordar en genomgripande teknisk översyn av fastighetstaxeringen. Vidare föreslås en smärre justering av alkoholskattesatserna och att växt-husnäringen får behålla nuvarande betalningsregler för koldioxidskatten. I övrigt tillstyrker utskottet i princip de aktuella propositionerna och avstyrker motionerna.

Skattepolitiken

Regeringens förslag till allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken innehåller ett särskilt avsnitt (3.6) om skattepolitiken. Där framhålls inledningsvis att ett väl fungerande skattesystem har grundläggande betydelse för samhällsekonomin. Vid den sanering av statsfinanserna som har genomförts sedan valet 1994 har skattehöjningar utgjort en viktig del, både genom att bidra med ökade inkomster till staten och genom att bördorna därigenom har kunnat fördelas efter bärkraft. Enligt regeringens bedömning kommer det knappast att vara möjligt att genomföra annat än marginella förändringar av det totala skatteuttaget framöver. Däremot kan en del justeringar och omfördelningar mellan olika skatter aktualiseras bl.a. mot bakgrund av den fortgående internationaliseringen av den svenska ekonomin. Önskemål om en ökad miljörelatering av skattesystemet kan också motivera förskjutningar i skatteuttaget. Samtidigt betonar regeringen att det är av betydelse för att både företag och privatpersoner skall kunna investera och göra långsiktiga bedömningar att skatteregler och andra spelregler är långsiktigt stabila. Skatte-reformen 1990–91 har på ett avgörande sätt bidragit till att Sverige har ett hållbart skattesystem med förhållandevis enkla regler baserade på sunda principer.

Av propositionen framgår att regeringen följer de planer på skatteområdet som redovisades i somras vid behandlingen av sysselsättningspolitiken (prop. 1995/96:207 och 222, SkU13y, FiU15). I enlighet härmed avser regeringen att senare i höst lägga fram förslag om förbättringar främst för de mindre företagen. Vidare har regeringen nyligen tillsatt en särskild utredare som skall analysera förutsättningarna för tjänstesektorns tillväxt. Inom kort kommer den s.k. Skatteväxlingskommittén att redovisa sina överväganden och förslag. I budgetpropositionen och i tre andra propositioner som behandlas i detta sammanhang lägger regeringen fram de väntade förslagen om temporära lättnader i fastighetsskatten för vissa villaägare som fått kraftiga

höjningar av taxeringsvärdet, ändringar i beskattningen av bilförmåner och en höjning av koldioxidskatten för industrin. Vidare föreslås en omfördelning inom beskattningen av alkohol och tobak och vissa åtgärder inom energi-beskattningen. Utskottet återkommer till dessa skatteförslag under särskilda rubriker nedan. I budgetpropositionen lägger regeringen också fram det i somras aviserade förslaget att skiktgränsen för statlig inkomstskatt under inkomståret 1997 skall ligga kvar vid 209 100 kr. Bakgrunden härtill är bl.a. att ändringarna i fråga om bilförmåner medför ett inkomstbortfall för det allmänna.

De riktlinjer för den ekonomiska politiken som läggs fram i motion Fi204 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkande 1 innefattar bl.a. en skattepolitik för tillväxt, nya jobb och minskat bidragsberoende genom skatte- och avgiftssänkningar för arbete och stimulanser för tjänstesektorn, företagande och kapitalbildning. Motionärerna föreslår besparingar för att skapa utrymme för skatte-sänkningar på ca 37 miljarder kronor 1997, 50 miljarder kronor 1998 och 65 miljarder kronor 1999. Även motion Fi201 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 1–3 syftar till skattesänkningar på arbetsinkomster och enskilt sparande. I konsekvens härmed framställs i andra motioner från samma håll konkreta yrkanden och krav på riksdagsuttalanden om skattelättnader i olika hänseenden. Så yrkas bl.a. i motionerna Fi407 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 1 och 4–16, N269 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 2–13, Fi206 av Lars Tobisson m.fl. (m) yrkandena 1, 3 och 5, Fi207 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) yrkandena 1–3, Fi203 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) yrkandena 1, 3, 4, 7, 8 och 11, Fi410 av Bo Lundgren m.fl. (m), Fi414 av Annika Jonsell (m) och Kr519 av Bo Lundgren och Karl-Gösta Svensson (m) yrkande 7 avslag på regeringens förslag att slopa uppräkningsen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt, och beslut om att återställa marginalskatte-reformen, höja grundavdraget och införa grundavdrag för barn, avveckla fastighetsskatten och lägga om bostadsbeskattningen samt lättnader i många avseenden och andra omläggningar på företagsbeskattningens, kapitalbe-skattningens och den indirekta beskattningens område. Den förstnämnda motionen, Fi407 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkande 18, innehåller också ett yrkande om återgång till den generella skattesatsen 25 % för moms på livs-medel.

Motion Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 1 innehåller krav på riktlinjer som på skatteområdet innebär en återgång till skattereformen med högst 50 % i marginalsatt och en skattepolitik för fler jobb med skatte-sänkningar på nära 30 miljarder kronor. Vidare föreslås ett system med servicecheckar inom tjänstesektorn enligt fransk modell. Riktlinjerna innebär att åtgärderna skall finansieras bl.a. genom att återställa momsen på livs-medel till 25 %, bibehålla beskattningen av förmånsbilar på nuvarande nivå, införa en arealskatt för jordbruket och genomföra en skatteväxling mot höjda miljöskatter m.m. Konkreta yrkanden och krav på riksdagsuttalanden i dessa hänseenden, om lättnader och förenklingar i företagsbeskattningen, om ökad avdragsrätt för pensionssparande och en återgång till tidigare regler för förmögenhetsbeskattningen av aktier framställs också i motionerna Fi419 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 1–3, 5, 7, 10, 11, 13 och 14, N255 av

Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 4, 8, 11, 12 och 15 och Fi914 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp).

Riktlinjerna i motion Fi212 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 1 och 6 och Sk370 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 1 innebär bl.a. att man av fördelningspolitiska, miljöpolitiska och andra skäl genomför skattehöjningar med ca 3 miljarder kronor netto och tar steg mot en miljörelaterad skatteväxling. Motionärerna vill också ha ett riksdagsuttalande om att skattereformen förstärkt lågkonjunkturen och bidragit till negativa fördelningspolitiska effekter. Motionärerna kräver bl.a. höjt grundavdrag för låginkomsttagare, skatteskärpningar för höginkomsttagare, ett avdragstak på 100 000 kr för skuldräntor, skärpt bolagsskatt m.m. och skärpt förmögenhetsskatt (Fi212 yrkandena 7 och 8 och Sk370 yrkandena 2–4, 10, 19–21, 25, 26 och 36).

Motionerna Fi213 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 1, 12 och 14 och Fi420 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 1, 2, 6, 7, 9 och 14–18 innefattar bl.a. en lägre beskattning av arbete som finansieras genom en skatteväxling mot högre miljöskatter i storleksordningen 25 miljarder kronor t.o.m. 1999 och 100 miljarder kronor t.o.m. år 2010. Yrkandena innebär bl.a. att den statliga inkomstskatten skall ligga kvar vid 25 % på höga inkomster, att grundavdragen läggs om för att sänka skatten för lågavlönade heltidsarbetande och att andra fördelningspolitiskt motiverade förändringar genomförs.

Motionerna Fi214 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 1, 7, 25, 27, 30 och 31 och Sk371 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 1, 2, 4, 13–15, 18 och 25–29 innebär bl.a. riktlinjer på skatteområdet och andra åtgärder i syfte bl.a. att genomföra en stor satsning på hushållstjänster och åstadkomma bättre villkor för företagande. Bland åtgärderna kan nämnas att regeringens förslag beträffande skiktgränsen för statlig inkomstskatt avslås, grundavdraget vid den statliga inkomstbeskattningen slopas, avdragsrätten för pensionssparande återställs och en avdragsrätt för avsättningar till individuella utbildningskonton införs. Ett flertal åtgärder avser lättnader i företagsbeskattning, såsom permanent riskkapitalavdrag, slopad dubbelbeskattning av aktier, lättnader i beskattning av royalty på uppfinningar och lättnader i förmögenhetsskatten på arbetande kapital. Åtgärderna finansieras bl.a. genom en återgång till 25 % moms på mat och moms på spel och dobbel.

Motion Fi210 av Olof Johansson m.fl. (c) innehåller ett krav på ett riksdagsuttalande om att den nuvarande kväveoxidavgiften på stora anläggningar fr.o.m. 1998 skall kompletteras med en kväveoxidskatt för satsningar på miljöområdet (yrkande 9).

Motionerna Fi406 av Bengt Silfverstrand m.fl. (s) yrkande 1, Fi907 av Kristina Nordström (s) och Fi908 av Hans Karlsson m.fl. (s) innehåller krav på en revidering av skattesystemet från fördelningspolitiska utgångspunkter.

Utskottet återkommer till frågorna om fastighetsskatt m.m. och till vissa andra skattefrågor under särskilda rubriker nedan.

De förslag som regeringen lägger fram innebär att den ekonomiska politiken ligger fast och att arbetet med olika skattefrågor kommer att fullföljas enligt tidigare riktlinjer. Utskottet instämmer nu liksom tidigare i regeringens bedömning att det saknas utrymme för skattelättnader av den art och omfatt-

ning som föreslås i flertalet motioner och att möjligheterna till ett ökat skatteuttag också är starkt begränsat. Utskottet har i sina senaste yttranden till finansutskottet (1995/95:12y och 13y) understrukit att de åtgärder som vidtas måste ha en acceptabel fördelningspolitisk profil och att de bördor som den förda saneringspolitiken krävt måste fördelas rättvist. De fördjupade fördelningspolitiska analyser som regeringen nu redovisar (avsnitt 3.7 s. 50 och bilaga 4) talar enligt utskottets mening också för att man bör undvika skattelättnader som försvagar budgeten och leder till att den fördelningspolitiska balansen försämras. I sammanhanget vill utskottet åter erinra om att värnskatten och den lägre mervärdesskatten på livsmedel utgör viktiga inslag i denna balans. Värnskatten kommer enligt gällande lagstiftning att upphöra inkomståret 1999, och regeringen kommer att föreslå hur det samlade skatte- och avgiftsuttaget skall justeras för att en bättre fördelningspolitisk profil skall nås.

De aktuella motionerna innehåller inte något nytt som bör föranleda en ändrad ståndpunkt i dessa frågor. Härtill kommer att en stor del av de framställda yrkandena gäller frågor som kommer att prövas i utredningsarbetet rörande förutsättningarna för tjänstesektorns tillväxt eller av Skatteväxlingskommittén, som lägger fram sitt betänkande inom kort, och frågor som har ett nära samband med det förslag som regeringen avser att lägga fram senare i höst rörande företagsbeskattningen.

I samband med ställningstagandena till sysselsättningspropositionerna i somras godtog riksdagen i princip det förslag som regeringen nu lägger fram om att skiktgränsen för den statliga inkomstskatten för år 1997 skall ligga kvar på 1996 års nivå. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt och har inte något att erinra mot utformningen av förslaget.

Utskottet återkommer till vissa andra frågor under särskilda rubriker nedan. I övrigt tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna i nu nämnda delar.

Fastighetsskatten (prop. 1996/97:17)

Fastighetsskatten på småhus har höjts fr.o.m. den 1 januari 1996 från 1,5 % till 1,7 %. Tillsammans med de höjningar av taxeringsvärdena som genomförts vid 1996 års allmänna fastighetstaxering har detta i många fall lett till kraftiga höjningar av fastighetsskatten. För att lindra dessa effekter föreslås i proposition 17 att fastighetsägarna under vissa förutsättningar skall kunna få en skattereduktion för fastighetsskatten vid 1997–2001 års taxeringar. Om basvärdet vid 1996 års fastighetstaxering blivit minst 40 % högre än taxeringsvärdet 1995 och ökat med minst 200 000 kr skall skattereduktion medges vid 1997 års taxering med 1,7 % av det överskjutande beloppet, dock med högst 10 000 kr. Vid 1998–2001 års taxeringar blir skattereduktionen 80, 60, 40 resp. 20 % av skattereduktionen vid 1997 års taxering. För att skattereduktion skall kunna medges föreslås i princip att den skattskyldige skall ha ägt fastigheten den 1 januari 1996 och ha varit bosatt på fastigheten vid denna tidpunkt och vid utgången av året före taxeringsåret.

I propositionen anförs bl.a. att en utvärdering av 1996 års allmänna fastighetstaxering bör komma till stånd, eftersom stora förändringar har skett under senare år när det gäller förfarandet vid fastighetstaxeringen.

De motioner som har väckts med anledning av propositionen grundar sig bl.a. på uppfattningen att regeringens förslag inte är tillräckligt för att lösa de svåra problem som höjningarna av fastighetsskatten medfört, särskilt för dem som är fast bosatta på vissa platser i skärgården eller inom andra attraktiva områden med snabbt stigande fastighetsvärden. Motionerna innehåller krav på en generell avveckling eller omläggning av fastighetsskatten, på begränsningar av skatteuttaget i olika hänseenden och på en översyn av taxeringsförfarandet. Ett trettiotal motioner från den allmänna motionstiden har samma inriktning.

I motion Fi4 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkas bl.a. avslag på propositionen (yrkande 1) samt beslut om successiva sänkningar och begränsningar av fastighetsskatten, en avveckling av denna skatteform och en omläggning av beskattningen av småhus och bostadsrättsföreningar till en schablonbeskattning som kapitalinkomst samt en höjning av gränsen för skattepliktig förmögenhet till 1 200 000 kr fr.o.m. 1996 (yrkandena 2–8). Motionerna Fi407 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkandena 9–14, Fi207 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) yrkande 3, Fi401 av Ingvar Eriksson (m), Fi415 av Margareta E Nordenvall (m) yrkandena 1–3, A425 av Margareta E Nordenvall och Inger Koch (m) yrkandena 3 och 4 samt Sk347 av Kent Olsson och Stig Grauers (m) överensstämmer helt eller delvis med den förstnämnda motionen Fi4. Motion A425 innehåller även krav på en övergång till beskattning efter boyta.

Motionerna Fi3 av Michael Stjernström m.fl. (kd) yrkandena 1–4 och Sk371 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkandena 26–29 innebär bl.a. att fastighetsskatten på sikt skall slopas, att den nu sänks till 1,5 % och att skatten skall beräknas på endast en tredjedel av den del av taxeringsvärdet som överstiger 150 000 kr. I den förstnämnda av dessa motioner (Fi3) begärs också ett riksdagsuttalande om att förmögenhetsskatten på permanentboende bör slopas.

Motionerna Fi8 av Ronny Korsberg (mp) yrkandena 1–4, Fi213 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 1 i denna del och Fi420 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkandena 15–17 innehåller yrkanden om en nedsättning av fastighetsskatten till 1,5 % av taxeringsvärdet och om riksdagsuttalanden om översyn av nuvarande brister i fastighetsskatten. Skattelättnaden finansieras genom att den tillfälliga nedsättningen 1997 av stämpelskatten vid fastighetsförsäljning slopas. Yrkandena innebär också att skattepliktgränsen vid förmögenhetsbeskattning återställs till 800 000 kr i kombination med att förmögenhetsvärdet för permanentbebodda småhus och bostadsrätter minskas med 100 000 kr.

Från Vänsterpartiets sida begärs i motion Fi1 av Per Rosengren m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 förslag till takregler för fastighetstaxeringen och en översyn av fastighetstaxeringen. I motion Sk370 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 22–24 och 26 begär motionärerna riksdagsuttalanden om att överföra fastighetsskatten till det kommunala beskattningsområdet, om att införa takvärden för fastighetstaxeringen, om en beskattning av villaägare och

bostadsrättshavare på grundval av bruksvärdet och om att förmögenhetsvärdet för fastigheter som bebos permanent bör begränsas exempelvis till 75 % av taxeringsvärdet.

I motionerna Fi404 av Elizabeth Nyström (m) och Fi409 av Lena Larsson (s) begär motionärerna en skyndsam översyn av fastighetsbeskattningen och reavinstdeskattningen i syfte att begränsa de i många fall alltför höga boendekostnaderna.

I motion Fi6 av Isa Halvarsson m.fl. (fp) begär motionärerna förslag från regeringen om alternativa ändringar i syfte att undvika alltför kraftiga höjningar av värdena inom vissa attraktiva skärgårdsområden. Även motion Fi402 av Tuve Skånberg (kd) innehåller krav på en utredning i syfte att lösa problemen för dem som är fast bosatta i attraktiva kustområden.

Flera motioner går in på frågan om en utvärdering av 1996 års allmänna fastighetstaxering och en översyn av förfarandet. I motionerna Fi1 av Per Rosengren m.fl. (v) yrkande 2, Fi2 av Elving Andersson (c) yrkandena 1–4, Fi5 av Sivert Carlsson (c) yrkandena 1–3, Fi7 av Karin Starrin (c) yrkandena 1 och 2, Fi403 av Lena Klevenås (s), Fi405 av Kenth Skårvik (fp) yrkande 3, Sk329 av Sigge Godin (fp), Sk330 av Märta Johansson m.fl. (s), Sk331 av Rolf Kenneryd m.fl. (c), Sk346 av Bo Lundgren m.fl. (m), Sk347 av Kent Olsson och Stig Grauers (m), Sk349 av Anders Svärd (c), Sk366 av Ingbritt Irhammar (c), Sk367 av Andreas Carlgren och Lennart Daléus (c) samt L713 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) yrkande 23 framställs yrkanden som sammantaget innebär en genomgripande och skyndsam översyn som skall omfatta samtliga faktorer som ligger till grund för värderingen och en bedömning av taxeringsresultaten. Översynen bör också leda till rättelser om utvärderingen visar att för höga värden åsatts vissa fastigheter. Motionerna framhåller också att man noga bör undersöka möjligheterna till förbättringar av olika slag i det framtida förfarandet och pröva om organisationen bör förstärkas genom lokala taxeringsnämnder och ett ökat lekmannainflytande.

Utgångspunkten i regeringens förslag är att i vissa fall lindra den ökade ekonomiska belastningen för enskilda småhusägare som beror på den höjda fastighetsskatten i kombination med de höjda taxeringsvärdena. Som framhålls i propositionen betingas de i många fall kraftiga höjningarna av taxeringsvärdena av att de återspeglar prisutvecklingen under åren 1988–1994. Det nya årliga omräkningsförfarandet av värdena innebär att språngvisa höjningar av detta slag knappast kommer att ske i framtiden.

Utskottet vill först framhålla att fastighetsbeskattningen är en form av kapitalbeskattning och att marknadsvärdet på fastigheten i princip bör läggas till grund för beskattningen. De problem som tillämpningen av dessa principer vållat har sedan hösten 1995 lett till en omfattande offentlig debatt. Vad som har framkommit i denna debatt och i de undersökningar som har utförts inom Finansdepartementet leder enligt utskottets uppfattning till slutsatsen att man nu i första hand bör ta sikte på tillfälliga lättnader i de fall där ökningen av taxeringsvärdena varit särskilt påfallande. Utskottet instämmer alltså i regeringens bedömningar av dessa frågor och anser att de grundläggande principerna för fastighetsbeskattningen bör ligga fast. Det bör också framhållas att det saknas utrymme för nya skattelättnader och omläggningar av beskattningen av den art som föreslås i en del av motionerna.

Även fördelningspolitiska skäl och risken för snedvridande effekter inom bostadssektorn talar för att åtgärder i denna riktning bör undvikas.

Utskottet har inte heller i övrigt något att erinra mot utformningen av regeringens förslag.

När det gäller frågan om en översyn av 1996 års fastighetstaxering anser utskottet att man nu bör göra en genomgripande analys av hur systemet har fungerat och gå igenom samtliga de faktorer som har inflytande på värderingen i syfte att möjliggöra en så korrekt bedömning som möjligt. Enligt utskottets mening är det angeläget att en sådan genomgång sker och att man samtidigt bedömer om organisationen kan förbättras genom en lokal anknytning och ett ökat lekmannainflytande. Enligt vad utskottet har inhämtat kommer den tekniska översyn som nu skall genomföras att få denna inriktning. Utskottet utgår från att de synpunkter som motionärerna har anlagt på dessa frågor kommer att beaktas i utredningsarbetet, utan några närmare ställningstaganden från riksdagens sida.

Den nu förordade översynen av fastighetsskatten bör ske skyndsamt och i sådana former att den ger förutsättningar för att ett förslag i frågan kan föreläggas riksdagen i sådan tid att förändringar kan träda i kraft redan fr.o.m. taxeringsåret 1998. Detta bör riksdagen med anledning av motionerna Fi1 yrkande 2, Fi2 yrkanden 1–4, Fi5 yrkandena 1–3, Fi7 yrkandena 1 och 2, Fi8 i vad avser översyn av fastighetstaxeringen, Fi403, Fi405 yrkande 3, Sk329, Sk330, Sk331, Sk346, Sk347, Sk349, Sk366, Sk367 och L713 yrkande 23 som sin mening ge regeringen till känna.

I övrigt tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker de motioner som behandlas i detta avsnitt.

Några motioner rör vissa särskilda detaljer rörande fastighetsbeskattningen.

I motion Sk348 av Michael Stjernström (kd) yrkas att fastighetsskatt för mark som innehas med tomträtt skall erläggas av kommunen, dvs fastighetsägaren, och inte av tomträtthavaren.

Enligt utskottets mening finns det inte skäl för att ändra den nuvarande ordningen. Det bör framhållas att detta knappast kan ha någon ekonomisk betydelse för tomträtthavaren, eftersom en omläggning av betalningsansvaret torde komma att medföra en motsvarande höjning av tomträttsavgälden. Med det anförda avstyrker utskottet motionen.

Motion Sk328 av Elisabeth Fleetwood (m) innebär att det skattefria beloppet vid uthyrning av fritidshus, 4 000 kr plus 20 % av hyresintäkten, skall höjas till ett basbelopp fr.o.m. 1998 års taxering i syfte att främja tillgången på fritidshus med god standard för turister.

Enligt utskottets mening finns det inte tillräckliga skäl för ytterligare skattelättnader av detta slag. Utskottet avstyrker alltså även denna motion.

I motionerna Fi419 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 8 och N255 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7 yrkas att fastighetsskatten på industribyggnader skall avskaffas.

En fastighetsskatt på industrifastigheter med 0,5 % av taxeringsvärdet infördes 1995 som ett led i finansieringen av EU-medlemskapet (prop. 1994/95:203, SkU28). Skatten är avdragsgill i näringsverksamheten. Enligt

Bilförmån, m.m. (prop. 1996/97:19)

I proposition 1996/97:19 föreslår regeringen nya regler för beskattning av *bilförmån*. Förmånsvärdet skall bestämmas efter en schablon som bygger på en uppskattad genomsnittlig privat körsträcka om 1 600 mil per år och skall omfatta alla kostnader för bilen utom för drivmedel. Schablonen omfattar ett belopp motsvarande 30 % av basbeloppet med tillägg av ett ränterelaterat belopp och ett prisrelaterat belopp. Det ränterelaterade beloppet skall beräknas till 75 % av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerat med nybilspriset för årsmodellen. Det prisrelaterade beloppet skall för en bil med ett nybilspris för årsmodellen som uppgår till högst 7,5 basbelopp beräknas till 9 % av nybilspriset. Överstiger nybilspriset 7,5 basbelopp skall det prisrelaterade beloppet bestämmas till 9 % av 7,5 basbelopp med tillägg av ett belopp motsvarande 20 % av den del av nybilspriset som överstiger 7,5 basbelopp.

Den nya schablonen medför lägre förmånsvärden än dagens schablon. Till skillnad mot dagens regler utgår emellertid de nya reglerna från att förmånshavaren själv skall betala drivmedel för den privata körningen. Syftet är att reglerna skall ge ett incitament till mindre privat körning med förmånsbilar. Om det i bilförmånen ingår fritt eller delvis fritt drivmedel skall förmånen i denna del värderas till drivmedlets marknadsvärde multiplicerat med 1,2. Uppräkning skall inte ske för den del av drivmedlet som kan antas ha förbrukats vid tjänstekörning. Förmånshavaren måste då presentera någon form av tillförlitligt underlag som visar eller gör sannolikt tjänstekörningens omfattning och ändamål.

Reglerna för förmånsbilar som är sex år eller äldre ändras så att dyra äldre bilar inte skall åsättas omotiverat låga förmånsvärden. Värdet skall normalt beräknas enligt huvudregeln. Om nybilspriset för årsmodellen är lägre än 80 % av ett uppskattat nybilspris för beskattningsårets årsmodell av de vanligast förekommande bilarna ägda av juridiska personer skall i stället som nybilspris anses sistnämnda belopp. En annan större förändring med de föreslagna nya reglerna är att nuvarande jämningsregler vid tjänstekörning ersätts med en regel av innebörd att den som kör minst 3 000 mil i tjänsten om året skall få förmånsvärdet nedsatt till 75 %. Härutöver finns vissa särskilda jämningsregler, bl.a. för taxibilar som körs mer än 6 000 mil om året. Jämningsgrunden arbetsredskap blir kvar. Vidare skall avdrag medges för bränslekostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med 5 kr per mil för dieselolja och 8 kr per mil för annat bränsle om förutsättningar i övrigt finns för avdrag för dessa bilresor. Samma avdragsbelopp skall tillämpas när förmånsbilen använts vid tjänsteresor om förmånshavaren själv har betalat bränslet.

De nya bilförmånsreglerna, som skall träda i kraft den 1 januari 1997, beräknas i propositionen medföra ett skattebortfall för offentlig sektor om knappt 1 040 miljoner kr. Belastningen på statsbudgeten beräknas till 275

miljoner kronor 1997 och 350 miljoner kronor för vart och ett av åren 1997 och 1998.

1996/97:SkU1y

Med anledning av propositionen har, såvitt gäller frågan om nya bilförmånsregler, väckts motionerna Fi9 av Mats Odell m.fl. (kd), Fi11 av Roy Ottosson m.fl. (mp), Fi12 av Karin Pilsäter och Isa Halvarsson (fp) samt Fi13 av Per Rosengren m.fl. (v).

I motionerna Fi11 och Fi12 yrkas att regeringens förslag om nya bilförmånsregler skall avslås. I övriga motioner förordas olika ändringar i förslaget och att regeringen skall återkomma i några frågor. En schablon som grundas på en längre privat körsträcka än 1 600 mil förordas i Fi9 och Fi13. Den uppräkningsfaktor som skall ske av värdet av drivmedel som ingår i förmånen bör enligt Fi9 bestämmas till 1,5. Motionärerna till Fi13 vill ha en ännu högre uppräkningsfaktor, 1,85, och att uppräkningsfaktor även skall ske vid beräkning av socialavgifter. Enligt Fi13 skall förmånshavaren inte medges avdrag för resor med förmånsbilen mellan bostaden och arbetsplatsen och arbetsgivaren skall inte medges avdrag för moms som hänför sig till förmånshavarens drivmedelsinköp med företagets kreditkort.

Motion Fi9 innehåller även ett yrkande om att riksdagen skall begära att regeringen lägger fram förslag om en beräkningsmodell där bilarnas miljöklassning ska påverka schablonen. Enligt Fi11 skall riksdagen begära att regeringen lägger fram ett nytt förslag som inte försvagar de offentliga finanserna eller kommer i konflikt med trafikpolitiska och miljöpolitiska mål.

Beskattnings av bilförmån har tagits upp i några ytterligare motioner som väckts under allmänna motionstiden i år. I motion Sk370 yrkande 6 av Gudrun Schyman m.fl. (v) förordas ett tillkännagivande till regeringen om en ny modell för beskattning av förmånsbilar med rörlig marginalkostnad motsvarande minst drivmedelspriset som skall vara finansierad inom systemet. Marianne Andersson m.fl. (c, m, fp, kd) har i motion Fi411 tagit upp frågan om fortsatt utredning, bl.a. vad gäller bilar som är arbetsredskap och i fråga om proportionering av kostnader mellan körning i arbetet och privat körning.

Under den allmänna motionstiden har också väckts motionsyrkanden om bilförmån som har hänvisats till skatteutskottet. I motion Jo728 yrkandena 4 och 5 hemställer Kia Andreasson m.fl. (mp) om en översyn av tjänstebilsförmånen för att studera hur elbilar kan gynnas. Enligt motion L713 yrkande 26 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) skall Vägverket ges direktiv att i samråd med Konsumentverket och Naturvårdsverket ta fram bl.a. ett system för differentiering av beskattningen av förmånsbilar som utgår från bilens miljöegenskaper. I motion A434 yrkande 11 av Eva Zetterberg m.fl. (v) tas upp frågan om en kraftig miljöanpassning av reglerna för förmånsbilar alternativt att systemet med förmånsbilar skall avskaffas. För att samordna behandlingen av dessa motioner med behandlingen av regeringens förslag om nya bilförmånsregler har skatteutskottet beslutat att med yttrandet överlämna dessa motioner för fortsatt beredning i finansutskottet.

Skatteutskottet har tidigare vid behandling av bilförmånsbeskattningen framhållit att det är angeläget att skatteuttaget kan relateras till den privata kör-

sträckans längd. Det är en brist i de nuvarande reglerna att förmånstagaren inte har några ekonomiska motiv för att begränsa sin körning eller att välja en bränslesnål bil. Regeringens förslag med en rörlig kostnad för drivmedel undanröjer denna brist. De fördelar från miljösynpunkt som kan uppnås med de föreslagna reglerna och att reglerna ger en rättvisare värdering av förmånsvärdet får anses uppväga de nackdelar som det innebär från administrativ synpunkt att lämna ett regelsystem där förmånsvärdet bestäms helt schablonmässigt.

Det har i motionerna inte anförts tillräckliga skäl att göra andra avvägningar än de regeringen gjort när det gäller förslagens olika detaljer. Utskottet anser följaktligen att ett nytt system för beskattning av bilförmån bör ges den utformning som regeringen har föreslagit.

När det gäller de frågor om miljöanpassning av bilar som tagits upp i motionerna Fi9, Fi11, L713, Jo728 och A434 vill utskottet nämna att det måste vara en målsättning att en ökad miljöanpassning av bilar inriktas mot hela bilbeståndet, inte bara förmånsbilar. En översyn pågår för närvarande av vägtrafikens samlade beskattning i syfte att förbättra den samlade styreffekten med avseende på trafiksäkerhet och miljö (dir. 1996:37).

I motion Fi13 berörs en fråga om arbetsgivarens avdragsrätt för mervärdeskatt på drivmedel som en förmånshavare förbrukar. Utskottet vill framhålla att om arbetsgivaren betalar drivmedelskostnader får därmed normalt en skattepliktig förmån anses ha uppkommit som skall värderas till marknadsvärdet multiplicerat med 1,2. I sådant fall är arbetsgivaren i förekommande fall också berättigad till avdrag för den ingående momsen på drivmedlet. Om arbetstagaren ersätter arbetsgivaren med ett visst belopp, t.ex. drivmedlets marknadsvärde, skall förmånsvärdet sättas ned med ersättnings belopp.

Övergången till det nya systemet ställer nya krav på dokumentation för att det skall vara möjligt att skilja på drivmedelsförbrukning som avser resor i tjänsten från privata resor. Det kan förutsättas att berörda arbetsgivare och anställda kommer att ha behov av vägledning från skattemyndigheternas sida vid övergången till de nya reglerna. Utskottet förutsätter att regeringen är uppmärksam på hur det nya systemet kommer att fungera i praktiken.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det anförda regeringens förslag till en ny bilförmånsbeskattning och avstyrker de motioner som har väckts i hithörande frågor.

I propositionen föreslås lagändringar i förtydligande syfte i fråga om *rabatter m.m. för kundtrohet* eller liknande. Bakgrunden är att det skatteundantag för s.k. frequent flyer-rabatter vid utrikes flygresor som infördes 1992 upphör att gälla fr.o.m. den 1 januari 1997 och att de regler som styr skyldigheten att lämna kontrolluppgift och att betala in arbetsgivaravgifter därför behöver förtydligas.

Propositionen innebär att det normalt är arbetsgivaren som skall betala arbetsgivaravgifter avseende skattepliktig rabatt, bonus eller annan förmån, som ges ut på grund av kundtrohet eller liknande. Arbetsgivaren skall också göra skatteavdrag och lämna kontrolluppgift.

I motion Fi10 yrkande 1 av Bo Lundgren m.fl. (m) och Fi12 yrkande 2 av Karin Pilsäter och Isa Halvarsson (fp) yrkas att propositionen avslås i denna del. Enligt Fi10 yrkande 2 skall riksdagen besluta om att frequent flyerbonus skall vara fortsatt skattefri.

Utskottet, som inte finner anledning till omprövning av riksdagens tidigare beslut om skatteplikt för bl.a. kundtrohetsrabatter och liknande, delar regeringens uppfattning att reglerna om ansvaret för arbetsgivaravgifter och kontrolluppgiftsskyldighet i fråga om sådana förmåner bör få en tydligare utformning. Utskottet tillstyrker därför propositionen också i denna del och avstyrker motionsyrkandena.

Beträffande *proposition 1996/97:19 i övrigt* innehåller denna förslag om ändring i reglerna om självdeklaration som lämnas av kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag. Vidare finns ett förslag som innebär att anställda vid Europeiska universitetsinstitutet skall ha kvar sitt skatterättsliga hemvist i Sverige under tjänstgöringstiden vid institutet. I propositionen föreslås också att den ränta och den avgift som ingår i det system med preliminärt och slutligt bostadsbidrag vilket införs den 1 januari 1997 blir icke skattepliktig respektive ej avdragsgill. Enligt ytterligare ett förslag skall avdraget för kostnader för resor med egen bil mellan bostaden och arbetsplatsen medges med 1 kr och 30 öre per kilometer även vid 1998 års taxering. Slutligen föreslås att den som betalar ut ersättning för ökade levnads-kostnader till anställd vid EU:s institutioner eller organ under längre tid än tre år vid beräkningen av skatteavdraget skall ta hänsyn till hela ersättningen, om inte skattemyndigheten efter särskild ansökan beslutat något annat.

Utskottet har i sak inte något att erinra mot de nämnda förslagen och tillstyrker propositionen i övriga delar. Dock bör några justeringar av närmast redaktionell karaktär göras i de framlagda lagförslagen. Hithörande frågor kan lämpligen tas upp särskilt i samband med finansutskottets beredning av lagförslagen. Utskottet återkommer härtill i annan ordning.

Alkohol och tobak

I budgetpropositionen föreslår regeringen ändringar i alkoholbeskattningen. Regeringen anför att förutsättningarna att bedriva en traditionell svensk alkoholpolitik och att använda prisinstrumentet som alkoholpolitiskt medel har ändrats i och med det svenska EU-inträdet. De ändrade reglerna för införsel av alkohol och avskaffandet av monopolen för tillverkning, import och partihandel av alkoholdrycker reser krav på en förnyelse av alkoholpolitiken. Gränshandeln i södra Sverige med framför allt danskt starköl har antagit så stora proportioner att det enligt regeringens bedömning är nödvändigt att vidta motverkande åtgärder. Den ökade gränshandeln medför, förutom att varan inköps och beskattas utomlands, att människor köper större mängder och starkare öl än annars. Alkoholens tillgänglighet i okontrollerade former ökar också genom att ett stort antal privatpersoner i hemmet "lagrar" öl m.m., som de infört från utlandet. Sysselsättningen inom den inhemska bryggerinäringen kan dessutom komma att äventyras och skatteintäkterna minskar trots att konsumtionen ökar. Målen för svensk alkoholpolitik är

enligt regeringen att minska alkoholkonsumtionen och påverka dryckes-mönstret så att människor går över från spritdrycker till alkoholsvaga drycker. Ett sätt att ytterligare stärka en konsumtionsförändring i riktning mot alkoholsvaga drycker och motverka den ökande gränshandeln är enligt regeringens bedömning att sänka skatten på öl och höja skatten på sprit. Dessutom kan enligt regeringens mening en förändring av nollskattegränsen på öl från 2,25 volymprocent till 2,8 volymprocent ytterligare stimulera öl-konsumenterna att välja ett alkoholsvaga öl.

Regeringen föreslår mot den angivna bakgrunden att en enhetlig skatt införs på öl med en alkoholhalt som överstiger 2,8 volymprocent och att skatten bestäms till 1,45 kr per liter och volymprocent i 1996 års nivå. Förslaget beräknas höja priset på folköl med i genomsnitt 8 % och sänka priset på starköl med cirka 17 %. Härigenom kan gränshandeln med öl förväntas minska. För att motverka den marginella ökning av konsumtionen av alkohol som detta kan leda till föreslår regeringen att skatten på sprit höjs med 2 %, vilket väntas ge en genomsnittlig prisökning på 1,6 %. Denna prishöjning bedöms som tillräcklig för att uppnå en oförändrad konsumtionsvolym av ren alkohol.

Förslaget kräver en ytterligare finansiering på 510 miljoner kronor och regeringen föreslår därför att skatten på tobaksvaror höjs med 7,9 %, vilket ger en förstärkning på 540 miljoner kronor. Eftersom priset som alkoholpolitiskt instrument framöver kommer att försvagas blir det enligt regeringens bedömning än viktigare med andra insatser, framför allt på lokal och regional nivå. Regeringen avser därför att med en lokal och regional kraftsamling av insatserna höja ambitionsnivån i det alkoholförebyggande arbetet. Överfinansieringen på 30 miljoner kronor motiveras av ökade informationsinsatser om alkoholens skadeverkningar.

I övrigt föreslår regeringen att alkoholskattesatserna räknas upp med 1,2 %, vilket bedöms motsvara indexförändringen. Härtill kommer följdändringar och vissa rättelser i lagen om privatinförsel av alkohol och mervärdesskattelagen (1994:200). Bland annat utvidgas definitionen av vin för att de kvantitativa begränsningarna vid införsel även skall gälla alkoholdrycker med en alkoholhalt av upp till 15 volymprocent som inte är vin eller öl.

I två motioner tar motionärerna upp behovet av att följa utvecklingen på alkoholområdet och då särskilt när det gäller gränshandeln med Danmark. I motion Fi210 yrkande 7 av Olof Johansson m.fl. (c) begärs ett tillkännagivande om att de nya skattereglerna bör utvärderas efter en tid för att belysa hur införseln från Danmark påverkats. I motion Sk601 av Leif Carlsson och Nils Fredrik Aurelius (m) begärs således ett tillkännagivande om att en kommission bör inrättas som följer effekterna av de föreslagna skatteförändringarna.

I motion So656 yrkandena 9–11 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) anför motionärerna att införseln från Danmark är ett alkoholpolitiskt problem men att det inte är så stort att det finns skäl för en kraftig sänkning av skatten på mellan- och starköl med de följder som detta får för inte minst yngre konsumenter. Även om höjningen av lättölsgränsen kan ge positiva effekter genom introduktionen av ett lättfolköl anser motionärerna att regeringens förslag om

en enhetlig ölskatt kommer att innebära en ökad konsumtion av alkohol, och de avvisar därför förslaget. Motionärerna har dock inte någon invändning när det gäller höjningen av skatten på starksprit och tobak. Också i motion So668 yrkande 1 av Elver Jonsson (fp) hemställer motionären att regeringens förslag om ändrad ölbeskattning avslås.

Också i motion Fi212 av Gudrun Schyman m.fl. (v) anför motionärerna att regeringens förslag om sänkning av skatten på det alkoholstarkare ölet är förkastlig ur alkoholpolitisk synpunkt. Enligt motionärernas uppfattning är det sannolikt att prissänkningen leder till en ökning av alkoholkonsumtionen med cirka 10 procent. Motionärerna hemställer att förslaget avslås (yrkande 13) och att regeringen får återkomma med ett förslag som innebär att den enhetliga ölskatten läggs på nuvarande starkölsnivå och att folkölsbeskattningen behålls upp till 2,8 % (yrkande 14). I motion So672 yrkande 13 av Gudrun Schyman m.fl. (v) framställs ett motsvarande yrkande.

I motion Fi420 yrkande 22 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) hemställer motionärerna om avslag på förslaget om ändrad beskattning av öl. Problemen med gränshandeln är enligt dessa motionärer hanterbara och mindre än de problem med ökad konsumtion av starköl som uppkommer när priset sänks. Regeringen bör i stället verka aktivt för att problemen med gränshandeln begränsas genom att kräva att Sveriges undantag från EU-reglerna permanentas. Också i motion So655 yrkande 7 av Thomas Julin m.fl. (mp) avvisar motionärerna en sänkning av skatten på starköl och folköl. Enligt motionärerna finns det oroande tendenser som visar att alkoholen är på väg tillbaka som berusningsmedel för ungdomar långt ner i åldrarna. Det är enligt dessa motionärer förvånande att regeringen går ifrån principen om att alkoholdrycker med en alkoholhalt över 2,25 volymprocent skall beskattas.

I motion Fi214 av Alf Svensson m.fl. (kd) hemställer motionärerna om avslag på förslaget om ändrad ölbeskattning (yrkande 8) och om en höjning av skatten på tobak med 200 miljoner kronor (yrkande 10). I motion Sk371 yrkande 21 och 22 av Alf Svensson m.fl. (kd) framställs motsvarande yrkanden. I motion U515 yrkande 25 av Alf Svensson m.fl. (kd) framhåller motionärerna att punktskatter på alkohol och tobak skall höjas minst i takt med inflationen.

Även i motion Fi418 av Göran Magnusson m.fl. (s, c, fp, v, mp, kd) hemställs om avslag på regeringens förslag. Ölskatterna behöver enligt dessa motionärer inte ändras förrän den 1 januari 1998, och då kan starkölsbeskattningen utvidgas ner till 2,8 volymprocent och folkölsbeskattningen behållas på nuvarande nivå eller höjas.

I motion Fi413 yrkandena 1 och 2 av Knut Billing (m) hemställs att förslaget om höjda skatter på cigaretter avslås och att i stället skatten på rulltobak och snus höjs. Motionären anför vidare att kravet på prismärkning av cigaretter ger upphov till problem för näringen om beslutet om höjd skatt fattas kort tid före skattehöjningen. Följden kan bli att priserna inte kommer att kunna höjas till den 1 januari 1997, vilket är allvarligt för näringen eftersom det rör sig om en större skattehöjning. I andra hand yrkar motionären därför att höjningen av skatten senareläggs så att den träder i kraft två månader efter riksdagens beslut (yrkande 3).

I motion So293 yrkande 4 av Barbro Westerholm m.fl. (fp, s, m, c, v, mp, kd) föreslås ett tillkännagivande om att en avgift på försäljning av tobak bör införas för att sprida kunskap om tobakens skadeverkningar.

Skatteutskottet instämmer i de bedömningar som regeringen redovisat och som ligger till grund för det förslag som läggs fram. Förutsättningarna för att bedriva en traditionell svensk alkoholpolitik och använda prisinstrumentet som alkoholpolitiskt medel har ändrats i och med det svenska EU-inträdet, och det finns anledning att söka möta utvecklingen mot en ökad gränshandel genom att förstärka stimulansen för en övergång till alkoholsvagare drycker. En höjning av skatten på sprit och en sänkning av skatten på öl bör enligt utskottets bedömning kunna ge en oförändrad konsumtion av ren alkohol samtidigt som den sänkta prisnivån på öl har en dämpande effekt på gränshandeln. Den finansiering som åtgärden kräver bör som regeringen föreslår kunna uppnås genom en höjning av skatten på tobaksvaror. Någon anledning att undanta cigaretterna vid denna finansiering finns det enligt utskottets mening inte. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag i denna del.

När det gäller gränshandeln med Danmark och effekterna på denna utgår utskottet ifrån att regeringen följer utvecklingen noggrant. Det kan enligt utskottets mening också finnas anledning att efter en tid genomföra en utvärdering av de åtgärder som nu vidtas för att få ett underlag för en bedömning av effekten på gränshandeln. Utskottet utgår ifrån att regeringen genomför en sådan utvärdering och ser därför inte någon anledning till ett särskilt tillkännagivande i saken. Med det anförda anser utskottet att motionerna Fi210 yrkande 7 och Sk601 delvis tillgodosätts.

En detalj i sammanhanget är den indexuppräknings av alkoholskattesatserna som regeringen föreslår. Sedan regeringen lagt fram sitt förslag har konsumentprisindex för september fastställts till en annan nivå än regeringen förutsatt. Enligt skatteutskottets mening bör skattesatserna räknas om med hänsyn till den verkliga konsumentprisutvecklingen under perioden.

När det gäller tobaksnäringens behov av rådrum med genomförandet av den föreslagna skattehöjningen kommer beslutet om denna enligt nuvarande planer att fattas av riksdagen i slutet av november. Ett preliminärt besked föreligger också genom skatteutskottets ställningstagande i detta yttrande. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl att senarelägga ikraftträdandet.

Enligt skatteutskottets mening finns det inte anledning att utöver nuvarande punktskatt ta ut en särskild informationsavgift på tobak.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag med angiven justering av skattesatserna och avstyrker de nu aktuella motionerna.

I motion Fi416 av Alf Eriksson m.fl. (s) tar motionärerna upp *beskattningen av fruktviner* med en alkoholhalt under 10 volymprocent. Motionärerna framhåller att de svenska skattereglerna i detta fall inte gör någon skillnad på drycker där alkoholhalten uppkommit genom jäsning och drycker där alkoholhalten delvis uppkommit genom tillsats av ren alkohol. Enligt motionärernas mening bör fruktviner där alkoholhalten i huvudsak uppkommit genom tillsats av alkohol inte beskattas som fruktvin. I stället bör dessa

beläggas med den högre skattesats som gäller för sprit. Motionärerna begär ett tillkännagivande av denna innebörd.

Enligt utskottets bedömning är det tveksamt om det finns skäl att införa en spärr av den typ som motionärerna önskar när det gäller drycker med en alkoholhalt under 10 volymprocent. De svenska reglerna överensstämmer på denna punkt också väl med gällande EU-direktiv. Skatteutskottet ser mot denna bakgrund inte något skäl att tillstyrka det aktuella förslaget utan avstyrker motionen.

Energibeskattnings

Fastighetsskatt på elproduktionsenheter

I budgetpropositionen föreslår regeringen att skatten på elektrisk kraft som produceras i äldre vattenkraftverk omvandlas till en fastighetsskatt. Skatten på elektrisk kraft från äldre vattenkraftverk infördes den 1 januari 1983 med det uttalade syftet att ge samhället del i de ekonomiska fördelar som erhålls vid elproduktion i vattenkraftstationer. Den tas ut av vattenkraftverk som tagits i drift under år 1977 eller tidigare. Elektrisk kraft som framställs i vattenkraftverk som tagits i drift under åren 1973–1977 beläggs med halv skatt. Skatten uppgår sedan den 1 september 1996 till 5 öre per kWh (prop. 1995/96:198, 1995/96:SkU31, SFS 1996:689).

Vattenkraftsskatten skall enligt regeringens förslag ersättas med en fastighetsskatt baserad på markvärdet. Fastighetsskatt skall tas ut med 3,42 % av markvärdet på elproduktionsenheter med vattenkraftverk (inklusive andel i regleringsanläggning), taxeringsenhet med outbyggt vattenfall som får byggas ut enligt verkställbart beslut samt taxeringsenhet vars huvudsakliga värde utgörs av andels- eller ersättningskraft. Omläggningen innebär att bruttointäkterna från vattenkraftsskatten på 2,33 miljarder kronor per år bortfaller. Bruttointäkterna från den nya fastighetsskatten beräknas till 2,5 miljarder kronor per år.

Regeringen anför att beskattningen av vattenkraften motiverats bl.a. med behovet av att förhindra en alltför snabb prisutveckling vid försäljning av äldre vattenkraftstillgångar. Prisstegringarna hänger samman med att tillgången på vattenkraft är begränsad. Vattenkraftsskatten har enligt regeringen brister. Anläggningarna förändras gradvis genom nyinstallationer. Härigenom kommer allt fler anläggningar att omklassificeras åldersmässigt. Denna omständighet och det faktum att skatten är fastställd till ett visst krontal gör att den reellt sett urholkas med en sjunkande beskattning av kraftföretagen som följd. Skillnaden i beskattning mellan äldre och nyare anläggningar ger också upphov till en snedvridning av kostnadsrangordningen mellan anläggningarna. Vattenkraftsskatten har varit föremål för en översyn av Utredningen om kraftföretagens vinster (SOU 1991:8, Beskattning av kraftföretag). Utredningen konstaterar att skatten bör ha en utformning som påverkar produktions- och investeringsbeslut så litet som möjligt. I propositionen anförts att regeringen delar utredningens bedömning av de risker som nuvarande beskattningsmodell för med sig. Särskilt stor är enligt regeringens bedömning risken för att handeln med el i Norden påverkas. Det

finns därför starka skäl att ändra beskattningsmodellen så att den blir mer generell.

I motion Fi419 yrkande 13 delvis av Lars Leijonborg m.fl. (fp) anför motionärerna att regeringens förslag om höjda energiskatter kan accepteras endast under förutsättning att en motsvarande sänkning av arbetsgivaravgifterna genomförs. De hemställer att regeringens förslag avslås även i nu aktuella delar.

I motion Fi420 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) föreslår motionärerna att fastighetsskatten bestäms till 4,1 % av taxeringsvärdet (yrkande 20). Härigenom inkluderas enligt motionärerna den av riksdagen beslutade höjningen av vattenkraftsskatten den 1 juli 1997. Vidare bör enligt motionärerna fastighetsskatt inte utgå på fastighet med outbyggt vattenfall eftersom detta skulle stimulera en utbyggnad som kan ha miljömässiga konsekvenser (yrkande 21).

Enligt skatteutskottets mening har den omläggning av beskattningen av elproduktionsenheter som regeringen föreslår en i det närmaste budgetneutral utformning. Ett avslag på förslaget ger därför inte någon möjlighet till sänkta arbetsgivaravgifter. Motivet för omläggningen är således inte finansiellt utan en önskan att få till stånd en mer ändamålsenlig och ur ekonomisk synpunkt bättre beskattningsteknik. Några egentliga invändningar mot denna grundtanke har inte rests i ärendet. Utskottet delar regeringens bedömning och tillstyrker förslaget i sina huvudsakliga delar.

När det gäller yrkandet om ett undantag för fastigheter som ännu inte bebyggts med ett vattenkraftverk men där ett verkställbart beslut föreligger anser utskottet att syftet med en beskattning av elproduktionsenheternas markvärde är att träffa det mervärde som uppkommer på grund av den begränsade tillgången på fastigheter som kan användas som elproduktionsenheter. Det är inte självklart vid vilken tidpunkt en fastighet kan sägas omfattas av ett särskilt vattenkraftsvärde men regeringens förslag till gränsdragning förefaller ändamålsenlig och praktisk. Några problem av den typ motionärerna befarar bör inte uppstå. Vattendomstolens prövning av ansökningar om tillstånd att bygga vattenkraftverk omfattar även miljöfrågor. Vidare kan det noteras att ett tillstånd att bygga ett vattenkraftverk regelmässigt tidsbegränsas genom en föreskrift om arbetstid enligt 13 kap. 47 § vattenlagen (1983:291). Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag även i denna del.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om en omläggning av beskattningen av elproduktionsenheter och avstyrker de nu aktuella motionsyrkandena.

Energiskatt

I budgetpropositionen återkommer regeringen till frågan om en höjning av produktionsskatterna på el den 1 juli 1997. Riksdagen beslutade våren 1996 om en höjning av produktionsskatterna på vattenkraftverk och kärnkraftverk den 1 juli 1997. Skatten på vattenkraft höjs enligt detta beslut med 1 öre till 6 öre per kWh. Skatten på kärnkraft höjs med 1 öre per kWh till 3,2 öre per kWh (prop. 1995/96:198, 1995/96:SkU31, SFS 1996:688 och 689).

Regeringen föreslår att dessa höjningar – som finansierar en kraftfull satsning på utbildning under de kommande åren – ersätts med en höjning av energiskatten på bränslen och el. Energiskatten på bränslen höjs med 2 procent och skatten på elektrisk kraft med 0,8 öre per kWh. Även denna omläggning är budgetmässigt neutral.

I budgetpropositionen tar regeringen upp den kritik som riktats mot beslutet att höja produktionsskatterna på el och risken för orimliga kostnadsökningar för den elintensiva industrin. Regeringen konstaterar att de överväganden som gjordes inför beslutet att höja produktionsskatterna den 1 juli 1997 förutsatte att höjningen i allt väsentligt skulle stanna på de kraftproducerande bolagen som en följd av konkurrensen på området. Det har dock visat sig att de kraftproducerande bolagen kunnat övervältra den höjning som genomfördes den 1 september 1996 på kunderna. Förklaringen är dels att den nyligen införda lagstiftningen om en elmarknad i konkurrens ännu inte har trätt i full funktion, dels att det förekommer långsiktiga leveransavtal som tillåter ensidiga prisjusteringar. Det är mot denna bakgrund som regeringen föreslår att höjningen av produktionsskatterna ersätts med höjd energiskatt. På detta sätt undviks risken för en utslagning av industrin.

I motion Fi407 yrkande 17 av Carl Bildt m.fl. (m) hemställer motionärerna om avslag på förslaget såvitt avser höjning av energiskatten på elkraft och bränslen. I motion Fi203 yrkande 5 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) framställs ett likartat yrkande. Enligt dem kan det finnas anledning att överväga vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att öka miljörelateringen i skattesystemet, men då får det enligt motionärerna inte vara fråga om en generell höjning av skatteuttaget utan om en omläggning av beskattningen inom ramen för den successiva sänkning av beskattningen som dessa förordar. I motion Sk609 av Eva Björne och Åke Sundqvist (m) anför motionärerna att de höjningar av produktionsskatten på äldre vattenkraftverk och på kärnkraftverk som riksdagen nyligen fattat beslut om innebär en kraftig belastning för den elintensiva industrin och påverkar lönsamheten samt planerade investeringar och utbyggnader. Enligt motionärernas mening måste särskilda åtgärder vidtas så att denna industri kan behålla sin konkurrenskraft. Regeringen bör skyndsamt utreda hur beskattningen av el kan ändras så att de elintensiva industrierna kan få möjlighet att fortsätta sin verksamhet. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I motion Fi419 yrkande 13 delvis av Lars Leijonborg m.fl. (fp) framställs ett yrkande om avslag på regeringens förslag i dess helhet. På samma sätt som under föregående rubrik förklarar motionärerna att en höjning av energiskatten endast kan accepteras om den utgör ett inslag i en skatteväxling med sänkta arbetsgivaravgifter, och de avstyrker därför förslaget.

Enligt motionärerna bakom Fi212 yrkandena 9–12 av Gudrun Schyman m.fl. (v) bör intäktsförstärkningen ligga kvar inom företagssektorn men utformas som en skyldighet för industrin att betala elskatt på en nivå som motsvarar hälften av hushållens elskatt. För att inte utsätta den elintensiva industrin för svårigheter bör en sådan beskattning enligt motionärerna kompletteras med en särskild takregel. Motionärerna anser att det är viktigt att i nuvarande läge prioritera åtgärder som gynnar en efterfrågeökning i

samhället och hemställer att regeringens förslag nu avslås och att regeringen får återkomma med ett nytt förslag i enlighet med det anförda. Ett motsvarande yrkande framställs i motion Sk370 yrkande 30 av Gudrun Schyman m.fl. (v). I detta sammanhang framhåller motionärerna vidare vikten av att skatten på bensin och drivmedel höjs i tillräcklig utsträckning. Regeringens förslag innebär en höjning av skatten på bensin år 1997 med 27 öre per liter under det att motionärerna för närvarande bedömer en höjning på 30 öre per liter som nödvändig för att Sverige skall klara sitt åtagande att minska utsläppen av koldioxid. Resultatet av Skatteväxlingsutredningens, Kommunikationskommitténs och Naturvårdsverkets arbete med dessa frågor bör dock enligt motionärerna avvaktas. Motionärerna hemställer att riksdagen som sin mening ger regeringen det anförda till känna (yrkande 31). Motionärerna yrkar vidare att dieseloljeskatten höjs med 25 öre per liter (yrkande 33) och att skatten på mineralolja/smörjmedel den 1 juli 1997 höjs med ett belopp som svarar mot en intäkt på 300 miljoner kronor för helt år (yrkande 34).

I motion Fi420 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) hemställer motionärerna att riksdagen fattar formella beslut om höjning av skatterna på energi för en treårsperiod för att på det sättet påverka konsumtionsmönstret och skapa utrymme för en långsiktig sänkning av andra skatter. Koldioxidskatten höjs med 10 öre per kg den 1 januari 1997, 1998 och 1999 (yrkande 23) och energiskatten med motsvarande 1 öre per kWh den 1 januari 1997 (yrkande 24). Energiskatten bör höjas ytterligare följande år och samtidigt justeras så att den år 1999 är proportionell mot energiinnehållet. Kärnkraftsskatten höjs med 1 öre per kWh den 1 januari 1997, 1998 och 1999 (yrkande 26). Vid bifall till sistnämnda yrkande och till det under föregående rubrik redovisade yrkandet om en fastighetsskatt för elproduktionsenheter på 4,1 % kan enligt motionärerna den planerade höjningen av vattenkraftsskatten och kärnkraftsskatten slopas (yrkande 27) och regeringens förslag om höjda energiskatter avslås (yrkande 28).

I motion Fi214 yrkande 9 av Alf Svensson m.fl. (kd) framhålls att beslutet om höjd produktionsskatt på kärnkraftsel den 1 juli 1997 bör stå kvar eftersom denna beskattning bidrar till att ge en riktig bild av kärnkraftens kostnader. Motsvarande yrkanden framställs i motion Sk371 yrkande 12 av Alf Svensson m.fl. (kd) och i motion Jo713 yrkande 1 av Dan Ericsson m.fl. (kd).

Skatteutskottet har redan vid behandlingen av vårens ärende om höjning av produktionsskatterna på elkraft haft anledning att gå in på situationen för den elintensiva industrin och problemet med en eventuell övervältring på denna. På samma sätt som då måste utgångspunkten för ett ställningstagande vara behovet av att nå en långsiktig finansiell balans i statsbudgeten och möjligheterna att inom ramen för denna begränsning få till stånd åtgärder mot arbetslösheten som är positiva och kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft och ekonomi. Riksdagen har under våren beslutat om sådana åtgärder på en rad områden. Huvudvikten ligger på utbildningsområdet och en flerårig satsning på 100 000 nya utbildningsplatser som nu genomförs. Finansieringen av denna satsning sker bl.a. genom den nu diskuterade höjningen av produktionsskatterna på el.

Som utskottet nämnt uppkom redan när detta beslut togs en fråga om vilken effekt beslutet kunde få på den konkurrensutsatta och elintensiva industrin. Från skatteutskottets sida konstaterades då att den avreglerade marknaden på el innebär att priset sätts efter marknadsmässiga förutsättningar och att det därför inte finns någon automatisk koppling mellan höjda produktionsskatter och priserna på el. De uppgifter som ändå lämnats om att en sådan koppling skulle kunna föreligga var av sådan art att skatteministern bedömde att frågan borde snabbtredas och ett besked lämnas under hösten 1996. Mot denna bakgrund fanns det enligt utskottets bedömning skäl att gå vidare med den föreslagna finansieringen av satsningen på utbildningsplatser. Den utredning som företagits visar att en övervältring skett, och regeringen har därför föreslagit att finansieringen i denna del läggs om till energiskatten.

Skatteutskottet delar regeringens bedömning när det gäller risken för att den planerade höjningen av produktionsskatterna skulle få negativa effekter för den elintensiva industrins konkurrenskraft. Som regeringen anför bör dock utvecklingen mot en alltmer konkurrensutsatt elmarknad kunna medföra att förhållandena så småningom ändras. För närvarande är det dock motiverat med en omläggning i enlighet med regeringens förslag.

Skatteutskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag i denna del och avstyrker motion Fi419 yrkande 13 i denna del. När det gäller yrkandena om delvis avslag på regeringens förslag och om mer långtgående omläggning av energibeskattningen genom successiva skärpningar eller genom en allmän sänkning vill utskottet i all korthet erinra om att den åtgärd som nu föreslås från regeringens sida endast är avsedd att undanröja en brist i utformningen av den finansiering som riksdagen beslutat om under våren och att man enligt utskottets mening i övrigt bör avvakta det utredningsarbete som pågår på området. Skatteväxlingskommitténs arbete kommer att vara slutfört inom en nära framtid och när det gäller mer principiella ställningstaganden rörande den energiöverenskommelse som gäller i dag pågår det ett arbete inom ramen för de överläggningar om energipolitiken som regeringen inbjudit till. Utskottet avstyrker med det anförda även övriga motionsyrkanden som är aktuella under detta avsnitt.

Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen (prop. 1996/97:29)

I proposition 1996/97:29 föreslår regeringen att *koldioxidskatten för industrin* höjs från 25 till 50 % av den generella nivån. Bakgrunden till förslaget är följande. I anslutning till medlemskapet i EU angavs att inkomstförstärkningar som behövdes för att finansiera medlemskapet generellt sett skulle riktas mot de sektorer som gynnades av ett medlemskap. Åtgärderna skulle i första hand belasta produktionen. Bland annat anfördes att regeringen skulle återkomma med förslag till inkomstförstärkningar inom energi- och miljöområdet, bl.a. höjd koldioxidskatt för industrin. Våren 1995 genomfördes en generell höjning av koldioxidskatten som ett led i finansieringen av EU-medlemskapet (prop. 1994/95:203, bet. 1994/95:SkU28, SFS 1995:912). Härvid angavs att djupare analyser krävdes av möjligheterna att

införa utökade nedsättningsmöjligheter för energiintensiva företag vid en fördubbling av koldioxidskatten. Hösten 1995 angavs i propositionen En politik för arbete, trygghet och utveckling (prop. 1995/96:25) att koldioxidskatten borde höjas från 25 till 50 % av den generella nivån och att en sådan höjning skulle kombineras med nedsättningsregler för att förhindra en konkurrensnedvridning för energiintensiv industri. Med hänvisning till den angivna bakgrunden och riksdagens ställningstaganden i dessa ärenden anser regeringen att industrins och växthusnäringens fossilbränslebeskattning nu bör höjas till 50 % av den nivå som gäller för övriga användare. För energiintensiv verksamhet inom industriell tillverkning och yrkesmässig växt- och husodling nödvändiggör dock de internationella konkurrensförhållandena att en lägre skattesats tillämpas. Om koldioxidskatten överstiger 0,8 % medges nedsättning av skatten så att den överstigande skattebelastningen inte överstiger ett belopp som motsvarar 12 % av den generella skattenivån. Den s.k. 1,2-procentsregeln föreslås slopad efter en treårig övergångstid. Särskilda spärregler införs vid tillämpning av 0,8-procentsregeln. Genom dessa tillses att miniminivåerna i EG:s mineraloljedirektiv inte underskrids. Tills vidare skall 0,8-procentsregeln inte beaktas vid beskattningen av värmeleveranser till industrin.

Regeringen anför att förslaget kräver dispens från EG:s mineraloljedirektiv och ett godkännande såvitt avser EU:s statsstödsregler. I denna del krävs enhällighet när det gäller produkter som omfattas av Kol- och stålfördraget. I propositionen anförts att regeringen kan bli nödsakad att återkalla propositionen om EU:s beslut inte föreligger i sådan tid att de kan beaktas vid riksdagens behandling.

Förslaget beräknas förstärka den konsoliderade offentliga sektorns finanser med 510 miljoner kronor per år. Den varaktiga effekten beräknas till 255 miljoner kronor.

I motion N269 yrkande 15 av Carl Bildt m.fl. (m) avvisar motionärerna förslaget. Motionärerna anser att det är anmärkningsvärt att förslaget läggs fram trots att Lagrådet ifrågasatt det lämpliga i att föra fram ett förslag vars slutliga utformning och genomförande är beroende av utfallet av EU-institutionernas granskning. Förslaget innebär vidare enligt motionärerna att svensk industri drabbas av försämrade konkurrensförhållanden. Enligt motionärernas mening borde vidare Skatteväxlingskommitténs rapport ha avvaktats. Också i motion Fi203 yrkande 6 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) framställs ett avslagsyrkande. I denna motion hänvisas särskilt till basindustrierna i Värmland och deras behov av billig energi. I motion Fi408 av Olle Lindström (m) begärs på liknande sätt ett tillkännagivande om att den svenska industrin inte bör ha högre energiskatter än sina konkurrenter och att detta är särskilt betydelsefullt för Norrbotten och Västerbotten med deras tunga basindustri. Energiskatterna på industriproduktion bör enligt denne motionär sänkas och på sikt helt avvecklas.

I motion Fi20 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp) hemställer motionärerna att regeringens förslag avslås. En höjning av koldioxidskatten kan enligt dessa motionärer accepteras endast om den utgör ett led i en skatteväxling med sänkta arbetsgivaravgifter.

I motion Fil9 av Roy Ottosson m.fl. (mp) anför motionärerna att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att industrins koldioxidskatt höjs ytterligare och att den begränsas till energiintensiv industri vars priser bestäms i internationell konkurrens (yrkande 1). Vidare bör förslaget innehålla en nedsättningsregel som innebär hel befrielse om skattebelastningen överstiger 1,7 % av försäljningsvärdet. Nedsättningen skall prövas i varje enskilt fall, vara tidsbegränsad och villkoras med att man genomför en åtgärdsplan för minskad energianvändning (yrkande 2).

Enligt skatteutskottets mening finns det skäl att höja den koldioxidskatt som erläggs av industrin och växthusnäringen till 50 % av den generella nivån. En sådan allmän höjning av industrins koldioxidskatt bör omfatta de företag som i dag har nedsatt koldioxidskatt. Den generella nedsättningen för industrin och växthusnäringen har stora fördelar jämfört med ett system med individuellt anpassade nedsättningar. Den är enkel att tillämpa och lätt att kontrollera. Vidare är den faktiska energiskattebelastningen känd på förhand av de skattskyldiga, vilket underlättar företagets ekonomiska planering. Som regeringen uttalar är det en fördel om den generella metoden för industrins beskattning kan behållas i så stor utsträckning som möjligt.

Den generella metoden för nedsättning av tillverkningsindustrins energiskatter gör det nödvändigt att ha en kompletterande regel för energiintensiva företag. Den regel som regeringen föreslår inför en särskild koldioxidskattenivå vid beskattningen av den överskjutande förbrukningen i dessa företag. Härigenom bibehålls koldioxidskattens styrning mot biobränslen även om den är anpassad till vad som kan ses som en internationell skattenivå. Även denna regel har en generell utformning som gör att den blir rimligt lättillämpad och förutsebar. En komplikation är dock de kompletterande regler som garanterar att EU:s miniminivåer för vissa bränsletyper inte underskrids. Detta inslag är dock nödvändigt för att efterlevnaden av EU:s regler skall upprätthållas.

En komplikation i sammanhanget är att de förändringar som regeringen föreslår kräver godkännande från EU. Regeringen har under våren 1996 underställt kommissionen och rådet det nu aktuella förslaget. Något besked i denna fråga föreligger ännu inte.

Enligt skatteutskottets mening har regeringens förslag en bra utformning som gör det möjligt att genomföra den planerade höjningen av koldioxidskatten för industrin och växthusnäringen med bibehållen konkurrenskraft för den energiintensiva industrin. Utskottet tillstyrker förslaget och avstyrker de motioner som tar sikte på en annan utformning av industrins koldioxidsbeskattning.

En förutsättning för ett genomförande av förslaget är att erforderliga besked erhålls från EU. Om något besked inte erhålls i så god tid att förslaget kan genomföras den 1 januari 1997 förutsätter skatteutskottet att finansutskottet löser de problem som detta föranleder.

Växthusnäringen erhåller i dag sin nedsättning av energiskatten och koldioxidskatten redan vid inköp av bränslet. Enligt ett tidigare beslut skall dock näringen gå över till det system med kvartalsvis återbetalning som industrin tillämpar. Tidpunkten för denna övergång har successivt senarelagts. Enligt

det senaste beslutet skall övergången ske den 1 januari 1997 (bet. 1995/96:SkU31, SFS 1996:687). Motivet för vårens beslut att senarelägga övergången sex månader var bl.a. att de nya reglerna för industrins energibeskattnings borde avvaktas.

I motion Fi18 av Ingvar Eriksson och Peter Weibull Bernström (m) – som väckts med anledning av propositionen om höjning av koldioxidskatten för industrin och växthusnäringen (prop. 1996/97:29) – och även i motion Fi417 av Eskil Erlandsson och Lennart Brunander (c) framställs yrkanden om att växthusnäringens möjligheter till nedsättning mot försäkringen skall bibehållas. Motionärerna framhåller att övergången till kvartalsvis återbetalning kommer att medföra en likviditetspåköning för branschen och att regeringens förslag om nya regler för industrin medför att ett stort antal växthusföretag kommer att bli berättigade till nedsättning med stöd av den föreslagna 0,8-procentsregeln. Följden blir enligt motionärerna att 1 200 växthusföretag varje år kommer att ge in fyra ansökningar om återbetalning av koldioxidskatt och två ansökningar som är knutna till den nedsättning som erhålls enligt 0,8-procentsregeln. Regeringens förslag i proposition 29 och de uttalanden som görs i denna innebär dessutom att växthusföretagen kan få nedsättning enligt 0,8-procentsregeln redan vid inköp av bränslet under det att nedsättningen med anledning av den reducerade koldioxidskattesatsen erhålls först efter ansökan. Motionärerna anser att växthusföretagen genomgående bör ha rätt till inköp mot försäkringen.

Enligt skatteutskottets mening behövs ett förhållandevis säkert system för kontrollen av den skattelättnad som industrin och växthusnäringen erhåller. Behovet gäller inte främst de företag som är berättigade till nedsättningen utan har samband med risken för försäljning till reducerad skattesats till företag som inte uppfyller villkoren för nedsättning. Det system med kvartalsvis återbetalning som industrin tillämpar har bedömts fylla detta kontrollbehov.

Skatteutskottet är medvetet om att en övergång till kvartalsvis återbetalning medför en likviditetspåköning för växthusnäringen och detta har också vid tidigare beslut i saken utgjort skäl för att medge en senareläggning av övergången.

I ärendet har framkommit att beskattningsmyndigheten i början av ett kalenderår ger de företag som är berättigade till nedsättning enligt 1,2-procentsregeln ett preliminärt besked om tillämplig skattesats. Genom uttalanden i propositionen klargörs att detta system skall kunna tillämpas även när det gäller 0,8-procentsregeln. Det mindre antal företag som i dag är berättigade till nedsättning enligt 1,2-procentsregeln är samtliga registrerade som skattskyldiga och använder således det preliminära beskedet som underlag för de deklarationer som lämnas under året. Knappast något företag inom växthusnäringen är dock registrerat som skattskyldigt, och för dessa företag kommer någon form av infomellt försäkranssystem att behöva tillämpas för att göra det möjligt för dessa att under året få del av den skattelättnad som det preliminära beslutet innebär.

Det tillämpade systemet med preliminära beslut har inte något egentligt stöd i lag och enligt utskottets mening bör förekomsten av ett sådant system medföra att regeringen ser över reglerna på detta område i syfte att klargöra

läget både ur kontrollsynpunkt och vad gäller ett eventuellt behov av lagreglering. Det kan härvid finnas anledning att åter gå in på en bedömning av växthusnäringens situation när det gäller en övergång till industrins återbetalningssystem. Skatteutskottet förutsätter att översynen genomförs utan att det krävs något särskilt tillkännagivande i saken och att regeringen återkommer med en redovisning eller ett förslag i lämpligt sammanhang.

I avvaktan på regeringens översyn av dessa frågor bör växthusnäringen ha kvar möjligheten att få sin energiskattenedsättning när bränslet levereras. Skatteutskottet föreslår att finansutskottet förelägger riksdagen en sådan lagändring med anledning av de aktuella motionerna.

Råttallolja är enligt motion Fi21 av Karin Starrin (c) – som väckts med anledning av propositionen om höjning av koldioxidskatten för industrin och växthusnäringen (prop. 1996/97:29) – en viktig råvara som ger många arbetstillfällen när den vidareförädlas (yrkande 1). Enligt motionen kan beskattning vara en effektiv åtgärd för att hindra att den används som bränsle. Denna modell har enligt motionären visat sig fungera bra i Finland och bör vara en framkomlig väg även för Sverige (yrkande 2). Motionären hemställer om tillkännagivanden av denna innebörd.

Råttalloljan är ett skattefritt biobränsle och framkommer som en biprodukt vid framställning av pappersmassa. Oljan kan användas som ett bränsle eller som en råvara vid framställning av lim m.m. I skattelagstiftningen fanns tidigare en spärr mot eldning av råttallolja genom att den kompensation (den s.k. nioöringen) som värmeverken erhöll vid leverans av värme till industrin förutsatte att råttallolja inte användes i verket. Sedan industrin börjat lägga om sin egen värmeproduktion för att få tillgång till nioöringen ökade kostnaden för den lavinartat våren 1996. Riksdagen tvingades därför avskaffa nioöringen och därmed också råttalloljespärren. Avsikten är att nioöringen skall ersättas med ett bidrag till de verk som använder biobränslen för leverans av värme till industrin. På samma sätt som tidigare skall det finnas ett särskilt undantag för råttallolja.

Skatteutskottet är medvetet om det problem som beskattningen utgör för de företag som använder råttalloljan som råvara. Enligt vad utskottet erfarit pågår för närvarande ett arbete med dessa frågor inom regeringskansliet. Utskottet förutsätter att detta har en inriktning som innebär att man får en spärr mot eldning av råttallolja som är likvärdig med tidigare regler. Utskottet anser att resultatet av detta arbete bör avvaktas och avstyrker därför motionen.

Budgeteffekter av ändrade skatteregler och inkomstberäkning för 1997

Budgeteffekterna år 1997 av de förslag som regeringen lägger fram i budgetpropositionen rörande skiktgränsen för statlig inkomstskatt, energibeskattningen och beskattningen av alkohol och tobak beräknas i avsnitt 4.5 ge inkomstförstärkningar på 0,54 miljarder kronor. Budgeteffekterna för samma år av propositionerna 1996/97:17 om fastighetsskatten och 1996/97:19 om bilförmåner beräknas till –0,07 och –0,27 miljarder kronor. Utskottet har i

det föregående i princip tillstyrkt regeringens förslag och har inte något att erinra mot de beräknade budgeteffekterna.

Regeringens förslag i proposition 1996/97:29 om koldioxidskatten har beräknats ge en inkomstförstärkning på 0,45 miljarder kronor. Utskottet har i det föregående i princip anslutit sig till propositionen. Tills vidare finns det inte något som motsäger att regeringens förslag kan genomföras inom en nära framtid. Inkomsterna av koldioxidskatten bör därför kunna beräknas i enlighet med regeringens förslag.

Riksdagen kommer att ta ställning till propositionerna 1996/97:10 om momsen på kultur m.m., 1996/97:12 angående justeringar i lagen om räntefördelning vid beskattning, representationsavdrag m.m. och 1996/97:14 om miljöskatten på inrikesflyg m.m. efter sitt kommande beslut rörande 1997 års budget. Budgeteffekterna 1997 av dessa förslag har i budgetpropositionen tagits upp till 0,08, 0,20 och -0,18 miljarder kronor. Budgeteffekterna är enligt utskottets uppfattning så begränsade att det inte finns skäl att nu avvika från dessa beräkningar.

I övrigt har utskottets förslag så begränsad innebörd att det enligt utskottets mening inte finns anledning att frånga regeringens inkomstberäkningar.

Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3)

Regeringens förslag till beslut om fördelning av utgifterna på utgiftsområden innebär i vad avser utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd att utgiftsramen för 1997 bestäms till 5 714 708 000 kr. Vidare beräknar regeringen ramen för år 1998 till 5 777 miljoner kronor och för år 1999 till 5 975 miljoner kronor.

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket, Skattemyndigheterna och Tullverket. Fördelat på anslag innebär utgiftsramen enligt regeringens förslag att myndigheterna beviljas var sitt ramanslag, Riksskatteverket 354 505 000 kr, Skattemyndigheterna 4 328 345 000 kr och Tullverket 1 031 858 000 kr. Vad gäller skatteförvaltningen betonas inriktningen mot en fortsatt rationalisering av grundhanteringen och en effektivisering av kontrollverksamheten samt att särskilda insatser föreslås för att stärka skatteförvaltningens medverkan i bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten. Skatteförvaltningens anslag har reducerats med ca 2 procent till följd av tidigare beslutade besparingar på statlig konsumtion. Vad gäller Tullverket aviserar regeringen en utvärdering av de effekter som organisationsförändringen i samband med EU-inträdet haft på kontrollverksamheten och tullverksamheten i övrigt. Det tidigare beslutade besparingsprogrammet på 288 miljoner kronor under åren 1995/96 och 1997 ligger fast.

I motion Fi212 (yrkande 2 delvis och 3 delvis) av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkas att ramen utökas med 122 miljoner kronor – varav 87 miljoner kronor till Skatteförvaltningen och 35 miljoner kronor till Tullverket – och beräknas till 5 836 708 000 kr för år 1997. Då det gäller ramen för åren 1998 och 1999 yrkar motionärerna avslag på propositionen (yrkande 3 delvis). Motionärerna är emot systemet med utgiftstak för den offentliga sektorn och

anser att underlag för en beräkning av utgiftsnivåerna under åren 1998 och 1999 saknas i budgetpropositionen.

I motion Fi213 (yrkandena 2 delvis och 3 delvis) av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkas att ramen utökas med 4 miljoner kronor som motionärerna vill tillföra Tullverket för att intensifiera arbetet med att hindra införsel av droger m.m. Motionärerna beräknar således ramen för år 1997 till 5 718 708 000 kr, för år 1998 till 5 781 miljoner kronor och för år 1999 till 5 979 miljoner kronor.

I motion Fi214 (yrkandena 2 delvis och 3 delvis) av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkas att ramen räknas upp med 200 miljoner kronor. Härav avses Riksskatteverket och Tullverket få 100 miljoner kronor var för samverkan med polisen i kampen mot den ekonomiska brottsligheten respektive ett förbättrat gränsskydd mot illegal införsel av narkotika, alkohol och vapen. Motionärerna beräknar således ramen för år 1997 till 5 914 708 000 kr, för år 1998 till 5 977 miljoner kronor och för år 1999 till 6 195 miljoner kronor.

Utskottet anser att den i budgetpropositionen föreslagna ramen för anslagen inom utgiftsområde 3 ligger i linje med vad som tidigare beräknats. Mot bakgrund av det nuvarande statsfinansiella läget anser utskottet att regeringens förslag bygger på en rimlig avvägning och tillstyrker därför budgetpropositionen i nu aktuell del och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

Lagförslagen

Vad utskottet anført ovan rörande bilförmåner, alkoholskatterna, växthusnäringen och koldioxidskatten föranleder ändringar i de föreslagna lagtexterna. Vidare behövs en samordning av en del av lagförslagen med andra hos skatteutskottet aktuella ändringar. Utskottet återkommer härtill i annan ordning.

Stockholm den 29 oktober 1996

På skatteutskottets vägnar

Lars Hedfors

I beslutet har deltagit: Lars Hedfors (s), Sverre Palm (s), Karl Hagström (s), Karl-Gösta Svenson (m), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Rolf Kenneryd (c), Carl Fredrik Graf (m), Inger Lundberg (s), Per Rosengren (v), Ulla Rudin (s), Jan-Olof Franzén (m), Ronny Korsberg (mp), Holger Gustafsson (kd), Lars U Granberg (s), Ingibjörg Sigurdsdóttir (s), Carl Erik Hedlund (m) och Karin Pilsäter (fp).

1. Skattepolitiken – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

Skattetrycket i Sverige är mycket högt, och Sverige är det land i den fria världen där de enskilda människorna är mest beroende av politikens värderingar och beslut. Ingen annan stans är medborgarna så beroende av politiska beslut för sin ekonomiska standard och för sin sociala trygghet.

När individer och familjer är hänvisade till bidrag för sin vardagsförsörjning saknar de verkliga möjligheter att själva förbättra sin situation. En ökad egen insats omöjliggörs för en del av att man saknar arbete och för andra av att marginaleffekterna av en ökad arbetsinsats ofta är närmast konfiskatoriska.

Målsättningen måste vara att de skall vara möjligt för de allra flesta att kunna leva på sin lön. För att realisera det målet måste först och främst skatterna sänkas för låg- och mellaninkomsttagare och därmed möjliggöra en sänkning av behovet av bidrag och offentligt stöd. För det andra skall reformer på bl.a. skatteområdet stärka de tillväxtskapande faktorerna, så att arbetslösheten kan pressa tillbaks och antalet människor som helt är beroende av de offentligas bidrag kan minska. Det långsiktiga målet måste vara att den som är i behov av bidrag och offentligt stöd inte skall betala skatt och att den som betalar skatt inte skall behöva bidrag.

Saneringen av Sveriges offentliga finanser måste nu få en inriktning där skattesänkningar och minskade offentliga utgifter går hand i hand. I motion Fi204 av Carl Bildt m.fl. (m) lägger moderaterna fram förslag till successiva utgiftsminskningar som netto uppgår till drygt 70 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslagit för år 1999. Detta möjliggör skattesänkningar på drygt 65 miljarder kronor netto för hushåll och företag, samtidigt som budgetsaldot förbättras jämfört med regeringens förslag.

Det lägre skattetryck som vi föreslår ger också enskilda människor en större rådighet över den egna vardagen. Det gör det bl.a. möjligt att undvika den fattigdomsfälla som kombinationen av minskade offentliga tjänster och högre skatter i dag försätter ett växande antal människor i. Som framhålls i motionen finns det en tydlig koppling mellan Sveriges ekonomiska problem och våra växande sociala problem. De som drabbas hårdast av svag tillväxt och arbetslöshet är de som har de smalaste marginalerna och de lägsta inkomsterna. När välståndet stagnerar drabbas de som saknar arbete värst. Människors möjligheter att försörja sig själva utan bistånd från det allmänna måste förstärkas. Det förutsätter ekonomisk tillväxt och goda reallöner men också skatter på en nivå som gör det möjligt för enskilda och familjer att leva på sina inkomster. Man måste kunna leva på sin lön.

Arbetslösheten i Sverige är rekordhög. Den socialdemokratiska regeringen har misslyckats med att främja tillkomsten av riktiga jobb eftersom man saknar den grundläggande insikten om företagandets villkor. Arbetslösheten har förvärrats av regeringens politik. Sedan 1994 har regeringen genomfört

skattehöjningar på ca 80 miljarder kronor som till en betydande del riktat sig mot företagen och försvårat expansion och nyanställningar.

Om massarbetslösheten skall kunna hävas krävs ett program för förändring där företagande och initiativkraft står först på dagordningen. Företagen måste få verkliga möjligheter att växa om de skall kunna ge riktiga och trygga jobb åt de människor som i dag drabbats av arbetslöshet. För detta krävs en företagsexpansion som saknar motstycke i modern tid. En sådan utveckling kan åstadkommas endast genom en djupgående och snabb förbättring av företagandets villkor och en ökad frihet för människor att själva forma sitt liv.

Tillväxt och fler jobb kräver att ekonomin fungerar väl och att de offentliga finanserna är i god ordning. Även Socialdemokraterna har tvingats inse att stora budgetunderskott och hög inflation endast ger mycket kortsiktigt positiva effekter. Den saneringspolitik som regeringen bedriver är inriktad på att skydda kollektiva och etablerade lösningar och innebär att företagare och enskilda drabbas av skatte- och avgiftshöjningar. Som nämnts har regeringen höjt skatterna med ca 80 miljarder kronor sedan 1994.

Huvuddelen av skattehöjningarna har gällt beskattningen av arbete. Det har blivit dyrare att anställa, och förutsättningarna för en långsiktigt fungerande lönebildning har försämrats. Särskilt allvarig är den s.k. värnskatten som inneburit att ökad kunskap och större kompetens lönar sig mindre. Tillammans med den kraftiga höjningen av egenavgiften är marginalskatten för en stor del av de heltidsarbetande nu ungefär 60 % i stället för de 50 % som var målet i marginalskattereformen.

Näringslivets kapitalförsörjning har också försvårats och fördyrats genom införandet av dubbel skatt på det egna riskbärande kapitalet i aktiebolag. Kapitalbildningen har hämmats också i andra avseenden, genom återinförd förmögenhetsskatt och en vidgning av fastighetsskatten till kommersiella lokaler och industrifastigheter. Genom de kraftiga energiskattehöjningarna har svensk industri fått ett högre kostnadsläge och därmed sämre konkurrensförmåga. När regeringen någon gång föreslår vissa begränsade lindringar motverkas detta med råge genom skattehöjningar på andra områden. Genom att ge med ena handen och samtidigt ta mer med den andra skapas inga nya jobb.

Vi föreslår att riksdagen nu beslutar om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med vad vi redovisat ovan. De övergripande målen skall vara att skapa förutsättningar för snabb tillväxt, nya jobb och en god reallöneutveckling. Dessa mål anges närmare i motionerna Fi201 och Fi204 och förutsätter genomgripande åtgärder på skatteområdet. Åtgärderna preciseras i detalj i motion Fi407 av Carl Bildt m.fl. (m), och de budgetmässiga effekterna har sammanställts på s. 62–66 i motion Fi204.

Vi återkommer till vissa frågor under andra rubriker. I övrigt tillstyrker vi motionerna Fi201, Fi204 och Fi204 såvitt avser skatteutskottets beredningsområde. Därmed är också de yrkanden på skatteområdet som framställs från vårt håll i motionerna Fi206, Fi207 och N269 tillgodosedda.

Rolf Kenneryd (c) anför:

I motion Fi210 av Olof Johansson m.fl. (c) yrkande 9 begär motionärerna att den nuvarande kväveoxidavgiften på stora anläggningar fr.o.m. den 1 januari 1998 kompletteras med en kväveoxidskatt som skall användas för satsningar på miljöområdet. Bakgrunden härtill är att Sverige har förbundit sig internationellt att minska utsläppen av kväveoxider med 30 % från år 1980 fram till 1998.

Centerpartiet föreslår i sin miljömotion att programmet för omställning till hållbar utveckling även skall kunna användas för kalkningen av sjöar och vattendrag 1997. För att finansiera kalkningen av sjöar och vattendrag långsiktigt anser Centerpartiet att en miljöskatt på kväveoxider utöver nuvarande avgift bör införas. Skatten bör omfatta nuvarande avgiftspliktiga pannor liksom de förbränningsprocesser inom industrin som idag inte ingår. Skattesystemet bör omfatta pannor med en större effekt än 5 MW och med en nyttig energiproduktion större än 20 GWh. Nivån på skatten bör vara 5 kronor per kilo på utsläppt kväveoxid, räknat som NO₂. Med den nivån beräknas en ny skatt inbringa ca 200 miljoner kronor per år i inledningskedet. Centerpartiet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till skatt enligt förslaget ovan. Skatten bör träda i kraft snarast. Intäkterna ska användas för angelägna miljöåtgärder.

Vad som här har anförts bör riksdagen med bifall till motion Fi210 yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna.

3. Skattepolitiken – fp

Karin Pilsäter (fp) anför:

För Folkpartiet liberalerna är kampen mot arbetslösheten en kamp för goda företagarvillkor. Att expandera den offentliga sektorn är med dagens skatter och budgetunderskott inte ett realistiskt alternativ. Därför finns ingen annan metod att komma till rätta med arbetslösheten än att satsa på företagandet.

Hösten 1994 inledde regeringen en skattepolitik som successivt har försämrat företagsklimatet. Som exempel på åtgärder som försämrar möjligheterna att driva företag kan nämnas höjd marginalsatt, återinförd dubbelbeskattning, höjd fastighetsskatt på industrifastigheter, tidigare momsbetalning, skärpta fåmansregler, höjd förmögenhetsskatt för aktier, kraftigt höjda energiskatter, m.m.

En tyngdpunktsförskjutning måste nu ske i riktning mot en mer företagsvänlig politik, där selektiva inslag byts ut mot ett bättre generellt företagsklimat. Ett gynnsamt klimat för de mindre och medelstora företagen är av största vikt i kampen mot den höga arbetslösheten liksom för saneringen av statsfinanserna. Självfallet är goda villkor även för de större företagen nödvändigt.

Det som nu är viktigast är att få omedelbara beslut om sådana skatter som är av central betydelse för att få fler företag och växande företag och att skattereglerna utformas så att en växande tjänstesektor verkligen kan uppstå.

Det är uppenbart att s.k. hushållsrelaterade tjänster, där produktivitet utvecklingen ofta är långsammare och konkurrensen med gör-det-själv är större, har svårt att bära dagens totala skattebörda.

Vidare måste de skattebelastningar på sparande och kapitalsidan som försämrar förutsättningarna för investeringar och tillgång till riskkapital förändras. Ett avskaffande av dubbelbeskattningen av aktieutdelningar är därför viktigt, liksom ett återupprättande av principen om "hälften kvar" i skattereformen. Förenklingar i systemen, sänkta och förenklade skatter för fåmansföretag, avskaffande av de nya momsinsbetalningsreglerna är andra inslag i en skattepolitik för förbättrat företagarklimat.

Motionerna Fi211, Fi419 och N255 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) innehåller förslag om en skattepolitik med denna inriktning. Motionerna innebär bl.a. att skattereformen återupprättas med en återgång till en marginals katt på högst 50 % och med viktiga skattesänkningar för att få en positiv utveckling och en minskad arbetslöshet. Förslagen kan enligt motion Fi211 för budgetåret 1997 beräknas ge skattelättnader på 25 miljarder kronor, vilket balanseras med skattehöjningar på drygt 11 miljarder kronor framför allt genom återgång till 25 % moms på livsmedel och med besparingar på bl.a. företagsstöd. Bland förslagen ingår också utredningsdirektiv om ett system med servicecheckar inom tjänstesektorn, något som föreslås även i motion Fi914 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp). Åtgärderna sammanfattas i särskilda tabeller i motion Fi211.

Utgångspunkterna för våra förslag är att besegra massarbetslösheten, att skapa förutsättningar för ett kraftigt ökat nyföretagande och att få tjänstesektorn att lyfta. Den bärande principen för skatteomläggningen 1991 var att det skall löna sig att arbeta, spara och satsa på företagande. Vi menar att den principen fortfarande bör vara en grundbult för en dynamisk samhällsekonomi.

Jag återkommer till vissa frågor under särskilda rubriker nedan. I övrigt tillstyrker jag motionerna Fi211, Fi419 och N255 i aktuella delar och avstyrker propositionen i motsvarande delar.

4. Skattepolitiken – v

Per Rosengren (v) anför:

Vänsterpartiet presenterar i motionerna F212 och Sk370 av Gudrun Schyman m.fl. (v) en samlad politik för full sysselsättning, rättvis fördelning, jämställdhet och sanerade statsfinanser. Vi menar att dessa politiska målsättningar är oskiljaktiga. Full sysselsättning är en avgörande förutsättning för rättvis fördelning, för jämställdhet och för en varaktigt starkare offentlig ekonomi. En stark offentlig ekonomi är en förutsättning för trygga välfärds-system.

Massarbetslösheten är det stora hotet mot välfärden och jämställdheten. Vänsterpartiets förslag syftar till att skapa förutsättningar för full sysselsättning och för ett rättvisare och mer jämställt Sverige. Vi menar att budgetpropositionen är helt otillräcklig i samtliga dessa avseenden. Med Vänsterpartiets alternativ ökar skatteinkomsterna med 3 miljarder kronor netto, och

nivån på de statliga utgifterna ligger 15 miljarder kronor över regeringens förslag till följd av våra satsningar för nya jobb. Med vårt budgetalternativ uppnår vi målsättningen att eliminera underskottet i statens finansiella sparande före år 2000. Lägre arbetslöshet leder till en starkare ekonomi och lägre offentliga underskott. Medan regeringen sparar för att uppfylla EMU-villkoren vill Vänsterpartiet stärka statens ekonomi för att hävda välfärden och sysselsättningen.

Vänsterpartiets förslag på skatteområdet syftar till att uppfylla fem huvudmål:

1. Stärka statsfinanserna
2. Utjämna skillnader i inkomst och förmögenhet
3. Stimulera till ökad sysselsättning
4. Bättre miljöanpassning av produktion och konsumtion
5. Trygga välfärdssamhället

Vänsterpartiets skatteförslag ökar statens skatteinkomster med 18,7 miljarder kronor. Vi redovisar även förslag till skattesänkningar på 15,7 miljarder kronor som är fördelningspolitiskt och närings- och sysselsättningspolitiskt motiverade. Nettoförstärkningen för statsbudgeten 1997 blir således 3 miljarder kronor.

Vänsterpartiet föreslår skattesänkningar i lägre inkomstskikt genom ett höjt grundavdrag. Förslaget belastar kommunerna, som kompenseras genom att grundavdraget slopas för inkomster över brytpunkten. För staten innebär det ökade intäkter med 2 miljarder kronor. Våra förslag innebär också att skatteuttaget ökas på högre inkomster och att ett skärpt avdragstak för skuldräntor införs. Vidare föreslår Vänsterpartiet riktlinjer för en miljöanpassad skatteväxling och konkreta förslag om en rad miljörelaterade skatter. Detaljerna preciseras närmare i särskilda tabeller i motionerna.

Enligt regeringens bedömning är det knappast möjligt att genomföra annat än marginella förändringar av det totala skatteuttaget framöver. Vänsterpartiet kan i stort dela denna bedömning men menar att fördelningspolitiska och miljöpolitiska skäl talar för att vissa skattehöjningar är nödvändiga. Vänsterpartiet kan i nuläget uppskatta detta behov till ca 3 miljarder kronor netto.

Vänsterpartiet anser alltså i likhet med regeringen att det kan bli aktuellt med en del justeringar och omfördelningar mellan olika skatter. Inte bara med anledning av – som regeringen skriver – den fortgående internationaliseringen av den svenska ekonomin utan också för att få en mer sysselsättningsbefrämjande och fördelningspolitiskt riktig profil på skattepolitiken. Det är också önskvärt med en ökad miljörelatering av skattesystemet. Konkreta steg mot en miljörelaterad skatteväxling bör tas redan under kommande budgetår.

När det gäller skattereformen har vi sedan länge framhållit att stora delar av grundprinciperna bakom reformen var riktiga men att reformen finansierades på fel sätt och genomfördes vid fel tidpunkt. Valet av finansieringsmetod medförde att den blev kraftigt underfinansierad. Enligt Vänsterpartiets uppfattning medförde skattereformen inte bara att lågkonjunkturen förstärktes. Reformen bidrog troligen också till att utlösa den ekonomiska krisen.

Valet av finansieringsmetod, att växla direkta skatter mot indirekta och öka kostnaderna för boendet, gav också negativa fördelningspolitiska effekter. Detta medförde att köpkraft fördes över från mer konsumtionsbenägna personer till mindre konsumtionsbenägna. På så sätt förstärktes krisen på hemmamarknaden. De resultat som den särskilda utvärderingskommittén – KUSK-utredningen – redovisat om skattereformens fördelningspolitiska effekter motsäger inte Vänsterpartiets uppfattning i dessa hänseenden. Även konjunkturpolitiska skäl talar för en bättre fördelningspolitisk profil i beskattningen med ett ökat skatteuttag i de högre inkomstskikten för att finansiera skattelättnader och andra åtgärder för att förbättra möjligheterna för andra grupper att öka sin konsumtion.

I motionerna krävs också att regeringen inom EU skall verka för en internationell samordning och kontroll av kapitalrörelser och skatteplanering och för en minimiskattesats för kapitalbeskattningen. Regeringen bör också på det internationella planet sträva för att momsen på tjänsteproduktion skall kunna sänkas i syfte att stimulera sysselsättningen och också verka för minimiskattesatser och ett höjt skatteuttag på miljöområdet.

Bedömningen av dessa frågor har stor betydelse för framtida skattepolitiska beslut. Det är också viktigt att genomföra förbättringar för de mindre företagen, bl.a. genom att förenkla och förbättra reglerna för enskilda firmor och handelsbolag och genom särskilda lättnader för småföretagare med låga inkomster. Samtidigt bör bolagsskatten höjas till 30 % och för bolag med höga inkomster, över 50 miljoner kronor, med ytterligare 5 procentenheter.

Vad som här har anförts bör riksdagen – med bifall till våra motioner i dessa delar – som sin mening ge regeringen till känna. De förslag till konkreta åtgärder på skatteområdet som preciseras närmare i de nämnda motionerna och sammanfattas i särskilda tabeller bör genomföras i enlighet med Vänsterpartiets förslag. Jag återkommer till vissa frågor under särskilda rubriker nedan. I övrigt tillstyrker jag Vänsterpartiets motioner i aktuella delar.

5. Skattepolitiken – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

I motionerna Fi213 och Fi420 lägger Miljöpartiet de gröna fram en offensiv politik för en bättre hushållning med både människor och natur. I motionen framhålls att syftet med den ekonomiska politiken skall vara att tillgodose mänskliga behov inom de ramar som miljön sätter och att stödja en långsiktig hållbar utveckling. Enligt Miljöpartiets uppfattning skall det goda samhället byggas på social rättvisa, solidaritet med utsatta människor och ett starkt hävdande av välfärdens kärna, här i landet och internationellt.

Saneringen av statsfinanserna är helt nödvändig och genomförs nu i ungefär den takt som vi i Miljöpartiet tidigare har föreslagit. Men vi är mycket kritiska till den bristfälliga fördelningsprofil, den dåliga miljöanpassning och de upprepade övervältringar av kostnader på kommunsektorn som regeringens saneringsprogram innebär. Vi kan nu konstatera att även regeringen i den fördelningspolitiska analys som ingår i propositionen erkänner allvarliga

brister. Av propositionen framgår att inkomstklyftorna ökar i samhället och att saneringsprogrammet förstärker detta. Saneringsprogrammets skattehöjningar och besparingar innebär att de som tjänar minst förlorar största andelen av sina redan mycket magra disponibla inkomster. Det är direkt stötande att de grupper som har allra störst ekonomiska marginaler inte behövt ta ett större ekonomiskt ansvar för den statsfinansiella krisen. Trots dessa konstateranden saknar propositionen förslag för att rätta till bristerna.

Den traditionella politiken har varit, och är i huvudsak fortfarande, att försöka åstadkomma en snabb ekonomisk tillväxt. Mot detta har vi i Miljöpartiet de gröna vänt oss och menat att det medför ökad miljöförstöring. Ekonomins innehåll och inriktning är för oss viktigare än att den ekonomiska omsättningen ökar.

Vad Sverige behöver är en grön ekonomisk politik som inriktas på att begränsa miljöskulden, uppnå en rättvisare och mer solidarisk fördelning av tillgångar och besparingar och att minska den öppna arbetslösheten. De åtgärder som Miljöpartiet föreslår i denna riktning ligger till stor del utanför skatteområdet. Samtidigt bör framhållas att de förslag som läggs fram i våra motioner om en lägre beskattning av arbete, högre miljöskatter och åtgärder för att skapa förutsättningar för en växande privat sektor med fler små och medelstora företag utgör viktiga led i våra strävanden att vrida utvecklingen i rätt riktning.

Enligt Miljöpartiets uppfattning kommer behovet av skattefinansiering av offentliga verksamheter att vara stort även i framtiden. Miljöpartiet bedömer att den totala skattekvoten kommer att ligga kvar på ungefär nuvarande nivå under överblickbar framtid. Inom ramen för ett totalt oförändrat skatteuttag måste enligt vår mening en skatteväxling genomföras med lägre skatter på arbete och högre på energi, utsläpp och råvaruförbrukning. Skatteväxlingen bör omfatta 25 miljarder kronor 1999 och ca 100 miljarder kronor år 2010. Inom den ramen kan enligt vår uppfattning skatten på arbete (arbetsgivaravgifter, egenavgifter och i viss mån inkomstskatten) sänkas med nära 12 procentenheter. Som framhålls i motionerna behövs klara långsiktiga beslut som anger färdriktningen mot ett ekologiskt hållbart kretsloppssamhälle. Riksdagen bör därför nu fatta bindande beslut om skatteväxling för åren 1997–1999 och principbeslut om en fortsatt skatteväxling fram till år 2010.

Detaljerna i vårt förslag på skatteområdet utvecklas i motion Fi420. Förslagen innebär bl.a. att – när värnskatten avskaffas 1998 – ett ytterligare steg införs i den statliga skatteskalen med 25 % för inkomster över taket för egenavgifterna. Vidare läggs grundavdraget om för att sänka inkomstskatten för lågavlönade heltidsarbetande. Det förslag som regeringen nu lägger fram om att justera skiktgränsen för statlig inkomstskatt för att finansiera lättnader i beskattningen av bilförmåner bör inte genomföras utan avslås. Bland förslagen i motionen ingår också en skattefrihet för hyresrabatter m.m. för hyresgäster som tagit över en del av skötseln av fastigheten och en motsvarande skattelättnad också för s.k. bytesringar.

När det gäller företagsbeskattningen framhålls i motionen att det är angeläget att regeringen snarast presenterar ett konkret förslag till skattelättnader för bolags- och kapitalbeskattningen i småföretag, bl.a. i form av lättnader i dubbelbeskattningen. Vi vidhåller också vår uppfattning att värdet på aktier

bör tas upp till 75 % av marknadsvärdet i stället för 100 % som riksdagen nyligen har beslutat. Gränsen för skattepliktig förmögenhet bör också återställas till 800 000 kr, med ett avdrag på 100 000 kr i fråga om småhus eller bostadsrätt.

Jag återkommer till vissa särskilda frågor under andra rubriker i detta yttrande. I övrigt tillstyrker jag Miljöpartiets motioner i aktuella delar.

6. Skattepolitiken – kd

Holger Gustafsson (kd) anför:

Kristdemokraternas mål och riktlinjer för skattepolitiken läggs fram i motionerna Fi214 och Sk371 av Alf Svensson m.fl. (kd). Vårt alternativ till budgetpropositionen tar sikte på tre huvuduppgifter. Den första gäller att skapa förutsättningar för nya och växande företag för att åstadkomma de nya jobben. Den andra huvuduppgiften är att skapa resurser så att kommuner och landsting kan möta de snabbt växande behoven av vård och omsorg. Den tredje huvuduppgiften är att se till att den ekonomiska saneringen bedrivs på ett sådant sätt att inte de mest utsatta grupperna drabbas ytterligare och att de som drabbats mest av regeringens nedskärningar kompenseras.

I motionerna framhålls att det svenska skattetrycket måste sänkas. Skatterna får dock inte sänkas så att det rubbar den samhällsekonomiska balansen eller leder till problem med finansieringen av en god utbildning, vård och omsorg. Skattetrycket bör inte överstiga 50 % av BNP och på längre sikt måste skatterna sänkas under denna nivå. I samband med skatteväxling där skatter på arbete växlas mot skatter på energi, miljöfarliga utsläpp och ändliga naturresurser kan successivt krympande miljöskattebaser på ett naturligt sätt bidra till en sänkning av skattetrycket.

Våra förslag innebär omläggningar på inkomstsidan och utgiftssidan som totalt sett leder till en förstärkning av statsbudgeten på 1,4 miljarder kronor. På inkomstsidan ger förslagen enligt de tabeller som läggs fram i motion Fi214 ökade inkomster på 17,4 miljarder kronor och minskade inkomster på närmare 22 miljarder kronor under budgetåret 1997, dvs. netto drygt 4 miljarder kronor i minskade inkomster.

Kristdemokraterna vill driva en politik som syftar till att stärka tillväxten i den privata sektorn så att samhällsekonomin kan expandera och det totala antalet arbetstillfällen kan öka starkt. Enligt Kristdemokraternas uppfattning är regeringens ambition på arbetsmarknaden alldeles för låg. Vi menar att målsättningen för politiken bör vara att den totala arbetslösheten halveras fram till år 2000.

Kristdemokraterna anser att det är angeläget att skattepolitiken inriktas på sänkningar av det totala skattetrycket, främst genom att skatten på arbete sänks. Skattesystemet måste ge incitament för arbete. Skattereformens mål om enkelhet och en maximal marginalskatt om 50 % måste upprätthållas. Den statliga skatten skall därför uppgå till 20 % och den s.k. värnskatten skall alltså slopas. I stället bör man enligt vår uppfattning slopa grundavdraget vid den statliga beskattningen. Vi säger också nej till de nya skatteskärp-

ningar som regeringen föreslår i form av ändrad skiktgräns för den statliga inkomstskatten.

Kristdemokraterna presenterar en stor satsning på tjänstesektorn som ger nya och bättre förutsättningar för tjänster riktade till de enskilda hushållen och som leder till utveckling och expansion. För att öka ny- och småföretagande föreslår vi sänkt skatt inom tjänstesektorn genom en modell för skatte-reduktion som liknar ROT-avdraget och att den danska modellen för hem-tjänster införs även här i landet.

Kristdemokraterna redovisar i sitt budgetalternativ också hur ökade resurser kan skapas för att möta det dramatiskt ökade behovet av vård och omsorg i kommuner och landsting. Förväntningarna på nya arbetstillfällen ställs dock i första hand på de mindre företagen. Ett gynnsamt klimat för små- och nyföretagande är av största vikt inför 1990-talets kamp mot den höga arbetslösheten. Vi föreslår därför att kapitalförsörjningen för de mindre företagen förbättras genom ett permanent riskkapitalavdrag och avskaffande av dubbelbeskattningen för samtliga bolag. Vi säger också nej till skärpt förmögenhetsskatt på arbetande kapital. De skärpta betalningsreglerna för mervärdesskatten bör slopas för alla företag.

För att öka förutsättningarna för investeringar, utveckling och kompetenshöjning vill vi höja avdragsrätten för pensionssparande, befria royalty-inkomster för patent från skatt de två första åren samt möjliggöra för företag och individer att med avdragsrätt få avsätta medel till utbildning. Vi anser också att yrkesfiskarna i Sverige bör ha samma villkor som sina grannar i Norge och Danmark, och vi föreslår därför att ett yrkesfiskeavdrag inrättas så som redan finns i dessa grannländer. Den av regeringen föreslagna löne-skatten på anställdas vinstandelar avvisas. Totalt förstärks företagssektorn med 10 050 miljoner kronor 1997 med vår politik jämfört med regeringens förslag.

Åtgärderna finansieras med en återgång till en samordnad livsmedelsmoms. Denna höjning av momsen drabbar alla, men de förbättringar som föreslås kommer de sämst ställda till del. Bland skatteåtgärderna i övrigt på inkomstsidan ingår höjd tobaksskatt och införande av en avfallsskatt.

De förslag som Kristdemokraterna lägger fram i de angivna motionerna leder enligt min uppfattning till ett skattesystem som så långt som möjligt är långsiktigt stabilt, någorlunda enkelt och främjar en god ekonomisk utveckling. Åtgärderna innebär också att målkonflikterna i beskattningen begränsas och att man motverkar en urholkning av skattemoralen.

Jag återkommer till särskilda frågor under andra rubriker i detta yttrande. I övrigt yrkar jag bifall till de aktuella yrkandena i motioner Fi214 och Sk371. När det gäller de närmare detaljerna i förslagen hänvisar jag till de särskilda tabellerna i motion Sk371.

7. Fastighetsskatten – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

När taxeringsvärdena som fastställts vid 1996 års allmänna fastighetstaxering blev kända uppstod en stor och allmän debatt om det oskäligen i att upptaxera småhus i vissa attraktiva bostadsområden till en sådan nivå att många småhusägare förklarade att de inte längre skulle ha råd att bo kvar på grund av den höga fastighetsskatten. Trots alla uppvaktningar i ärendet beslöt riksdagsmajoriteten dessutom att höja fastighetsskatten med 0,2 procentenheter vilket ytterligare förvärrade läget för småhusägarna. Nu vill regeringen lindra de omedelbara effekterna av den mycket kraftiga skattehöjningen för vissa särskilt utsatta småhusägare genom att stegvis införa den nya skattenivån. Detta är givetvis bättre än ingen åtgärd alls, men det är ingen lösning på problemen. Reglerna innebär fortfarande att vissa medborgargrupper beskattas på ett orättfärdigt sätt. Fastighetsskatten på bostäder i kombination med förmögenhetsskatten är i dagsläget av en sådan storlek att den ter sig som helt orimlig sedd i ett perspektiv av höga skatter på arbete och företagande. Saknar man stora löpande inkomster, vilket många pensionärer och låginkomsttagare gör, kan man inte klara ytterligare skatter, och många tvingas därför att lämna sina bostäder. Detta är helt orimliga konsekvenser och inte värdigt en nation som vill kalla sig human och civiliserad.

Att som föreslagits i propositionen införa skattehöjningen stegvis för vissa särskilt utsatta småhusägare är definitivt ingen lösning på problemet. Den översyn som skatteutskottet nu förordar skall – enligt vad utskottet anför – inte heller göra något åt de grundläggande felen med reglerna. Vi instämmer i och för sig i uppfattningen att det kan vara bra att rätta till felaktigheter i förfarande vid fastighetstaxeringen så att de värden som åsatts blir så korrekta som möjligt. Enligt utskottet bör dock nuvarande regler för beskattningen ligga kvar. I så fall kommer också de problem som den alltför höga beskattningen innebär att ligga kvar. Vi föreslår i stället omedelbara förändringar av skattereglerna och en långsiktig omläggning av bostadsbeskattningen som ett led i en hållbar bostadspolitik för ett växande samhälle.

I motion Fi4 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkas att fastighetsskatten på bostäder sänks med 0,2 procentenheter till 1,5 % från den 1 januari 1996 och med ytterligare 0,1 procentenhet åren 1997 och 1998. Vidare yrkas att riksdagen – med verkan från den 1 januari 1996 – beslutar att enbart hälften av det taxerade markvärdet skall läggas till grund för fastighetsbeskattningen av småhus. Riksdagen bör också hos regeringen begära förslag om ett tak för markvärdet som underlag för beskattningen. Enligt vår uppfattning bör fastighetsskatten den på sikt avvecklas och läggas om till beskattning av en schabloninkomst. I motionen föreslås också – i avvaktan på att förmögenhetsskatten slopas helt – att det skattepliktiga beloppet för förmögenhetsskatten höjs till 1 200 000 kr. Sammantaget skulle dessa åtgärder kraftigt förbättra småhusägarnas ekonomiska situation.

Med det anförda yrkar vi bifall till motion Fi4 och motsvarande yrkanden i motion Fi204 och avslag på propositionen i denna del. Därmed är också övriga yrkanden från vårt håll rörande bostadsbeskattningen tillgodosedda.

Karin Pilsäter (fp) anför:

Bakgrunden till den breda uppslutningen bakom skatteutskottets begäran om en genomgripande översyn att fastighetsbeskattningen är givetvis att även företrädarna för regeringspartiet kommit till insikt om att den skattereduktion som föreslagits av regeringen inte löser den orimliga situation som uppkommit bl.a. våra skärgårdsområden. Folkpartiet har vid ett flertal tillfällen under de senaste åren föreslagit en förutsättningslös utredning av hur detta problem skall kunna lösas. I sitt budgetförslag har Folkpartiet avsatt 500 miljoner kronor för att redan för beskattningsåret 1996 mildra de orimliga följder som nuvarande regler för fastighetsskatten medför.

Som anförs i motion Fi6 av Isa Halvarsson m.fl. (fp) och A433 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) måste sättet att beräkna taxeringsvärdena reformeras. Bl.a. spelar markvärdet för stor roll i beräkningen av taxeringsvärdet. En lösning kan här vara att marktaxeringsvärdet för småhus begränsas till en viss nivå eller att den s.k. belägenhetsfaktorn för strand och strandnära fastigheter slopas för permanentbebodda fastigheter. Det är också orimligt att energiförbättrande åtgärder skall bestraffas med höjt taxeringsvärde. Förändringar i dessa hänseenden bör enligt Folkpartiets uppfattning kunna genomföras omedelbart. Vidare bör fastighetsskatten reformeras också på annat sätt. Det är orimligt att fastigheter drabbas av en hög beskattning bara för att ett grannhus har sålts till ett högt pris. Det är inte acceptabelt att människor som arbetat hårt i hela sitt liv inte skall kunna få bo kvar i sina hem bara för att just deras område råkat bli populärt som sommarviste. Ett alternativ som bör utredas seriöst är att lägga inköpspriset till grund för uttag av fastighetsskatt. I annat sammanhang föreslår vi också att sambeskattningen av förmögenhet avskaffas.

Vad som här har anförts bör riksdagen med anledning av motion Fi211 i denna del och med bifall till motion A433 som sin mening ge regeringen till känna.

9. Fastighetsskatten – v

Per Rosengren (v) anför:

Som anförs i motionerna Fi212 och Sk370 av Gudrun Schyman m.fl. (v) och Fi1 av Per Rosengren m.fl. (v) är det positivt att regeringen medger att det finns anledning till justeringar av fastighetsskatten till följd av den senaste fastighetstaxeringen. Utskottet har tillstyrkt detta förslag och har också förordad en genomgripande och skyndsam översyn av fastighetstaxeringen men har samtidigt förklarat att de grundläggande principerna för fastighetsbeskattningen bör ligga fast.

Enligt Vänsterpartiets uppfattning räcker det inte med de föreslagna förändringarna av fastighetsskatten, och den av utskottet förordade översynen är också otillräcklig för att lösa de svårigheter som har uppstått. Många fastighetsägare i attraktiva skärgårdsområden kommer fortfarande att få problem med att kunna bo kvar, om inte reglerna ändras även på andra sätt. Vänster-

partiet anser också att det är fel att människor skall behöva låna pengar för att kunna betala sin fastighetsskatt eller kanske behöva lämna sina fastigheter bara därför att de bor i ett område där fastigheter är föremål för uppköp av kapitalstarka personer.

I motion Fi1 yrkas att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om takregler för att lösa den akuta krisen. På lång sikt bör man försöka komma till rätta med problemen genom att utforma fastighetsbeskattningen på annat sätt. En modell som bör övervägas närmare är att man som basvärde använder sig av senaste köpeskilling som sedan räknas upp med en årlig koefficient.

Vad som här har anförts bör riksdagen med bifall till motion Fi1 som sin mening ge regeringen till känna.

10. Fastighetsskatten – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Som anføres i motion Fi420 innehåller fastighetsskatten som den nu är utformad flera problem. Basen för fastighetsskatten är ett fiktivt värde, taxeringsvärdet, som bygger på det uppskattade marknadsvärdet. Det ger i vissa fall upphov till oacceptabla effekter, särskilt i attraktiva fritidsområden i skärgården där den bofasta befolkningen fått kraftigt höjda taxeringsvärden till följd av att grannfastigheter sålts mycket dyrt till fritidsboende. Problemet har blivit akut det senaste året, då taxeringsvärdena räknats upp samtidigt som skattesatsen höjts från 1,5 % till 1,7 %.

Ett annat problem är sättet att värdera fastigheten. Miljöriktigt byggnadsätt och utrustning ger ofta extrapoäng som höjer taxeringsvärdet och fastighetsskatten. Reglerna fungerar i dag som en straffskatt på miljöriktigt beteende.

Det förslag som regeringen lägger fram till en temporär skattelättnad för fastighetsägare som har drabbats av särskilt kraftiga höjningar skjuter bara problemen framåt i tiden. Som anføres i motionen är förslaget inte heller tillräckligt för att mildra problemen på kort sikt. I och för sig är det positivt att skatteutskottet nu förordar en genomgripande översyn av förfarandet vid fastighetstaxeringen. Eftersom avsikten är att de grundläggande principerna skall ligga fast kan det dock förutses att de grundläggande problemen inte kommer att tas upp i denna översyn.

Mot denna bakgrund bör Miljöpartiets förslag att återställa fastighets-skatten till 1,5 % redan vid 1997 års taxering genomföras. Detta finansieras för år 1997 genom motionärernas förslag att riva upp beslutet om sänkt stämpelskatt på fastighetsöverlåtelse under 1997. En reduktion av fastighetsvärdet med 100 000 kr vid förmögenhetsbeskattningen bör också genomföras så som föreslås i motionen. På längre sikt bör fastighetsskatten stegvis sänkas och avskaffas. I vårt förslag till skatteväxling ingår att fastighets-skatten sänks med totalt 6 miljarder kronor genom att sänka nivån på skatten till ca 1,2 %.

Vi anser också att det är nödvändigt att en parlamentarisk utredning förut-sättningslöst får utreda hur fastighetsskatten kan växlas ut genom en långsik-

tigt tillfredsställande lösning. Bl.a. bör utredningen undersöka om en del av fastighetsskatten i stället kan tas ut som en högre realisationsvinstskatt vid försäljning av fastigheten. Utredningen bör även utreda för- och nackdelar med en kommunal fastighetsavgift.

Med det anförda tillstyrker jag motion Fi420 i dessa delar. Därmed är syftet med övriga motioner på detta område i allt väsentligt tillgodosett.

Holger Gustafsson (kd) anför:

Regeringens löfte om att lindra fastighetsbeskattningen för dem som bor i särskilt drabbade områden har resulterat i ett förslag som är så urvattnat att det endast marginellt kan hjälpa dem som drabbats hårdast och dessutom under en begränsad tid. Den översyn som skatteutskottet förordar beträffande fastighetstaxeringen kommer inte heller att få sådan karaktär att några mer betydande lättnader är att vänta i den alltför hårda beskattningen. Vad utskottet anför innebär tydligen att de grundläggande principerna för fastighetsbeskattningen bör ligga kvar och att fastighetsskatten på det hela taget bör upprätthållas på sin nuvarande nivå. Vi Kristdemokrater kan inte dela denna uppfattning.

Som framgår av motion Sk371 av Alf Svensson m.fl. (kd) bör systemet med fastighetsskatt successivt avvecklas. I stället bör kommunerna få möjlighet att ta ut en fastighetsavgift för täckande av kostnader för gatuunderhåll, brandförsvar och annan kommunal service kopplad till fastigheten. I avvaktan på en sådan omläggning bör fastighetsskatten nu återställas till 1,5 % av taxeringsvärdet. Fastighetsskatten bör också begränsas på det sättet att den beräknas endast på en tredjedel av markvärdet ovanför ett taxeringsvärde på 150 000 kr. Vidare bör – som föreslås i motionen – det s.k. tabellnivåvärdet maximeras till 5, vilket ger möjlighet för dem som bor i högpris-kommunerna att bo kvar. Dessa förslag från vår sida gäller också för permanentboende vid förmögenhetsbeskattningen.

Med det anförda yrkar jag bifall till motion Sk371 i denna del.

12. Bilförmåner, m.m. – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

Våra tidigare framförda farhågor om att skatteplikten fr.o.m. den 1 januari 1997 för s.k. frequent flyer-bonus och liknande kundtrohetsrabatter leder till en krånglig administration för företagen bekräftas av det förslag om kontrolluppgiftsskyldighet och ansvar för arbetsgivaravgifter som regeringen har lagt fram i proposition 1996/97:19. En beskattning av dessa förmåner saknar dessutom ekonomisk betydelse för det offentliga inkomster. Frequent flyer-bonus och liknande kundtrohetsrabatter bör vara skattefria också i fortsättningen. Därmed behövs inte heller den krångliga administrativa reglering som regeringen har föreslagit. Vi tillstyrker följaktligen motion Fi10 yrkande 1 om avslag på propositionen i denna del och yrkande 2 i samma motion om att dessa förmåner skall vara skattefria även efter den 1 januari 1997.

Det nya systemet för beskattning av bilförmåner som regeringen föreslår innebär förbättringar även om olika detaljer i värderingssystemet kan diskuteras. Vi anser att reglerna bör kompletteras med generella jämningsmöjligheter för yrkeskategorier där nyttjandet sker under speciella betingelser, t.ex. bilförsäljares användning av arbetsgivarens bilar.

Karin Pilsäter (fp) anför:

Vi avvisar regeringens förslag till förändrad beskattning av bilförmån. Den reduktion av den fasta beskattningen som införs motsvaras inte av den ökade rörliga kostnaden för förmånsbilsinnehavaren. Incitamentet för den enskilde förmånsbilsinnehavaren att för varje transporttillfälle överväga alternativa färdssätt blir för litet. Inte heller bör i rådande statsfinansiella läge budgeten försvagas med en miljard kronor för detta ändamål. Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen som är statsfinansiellt neutralt och som innebär fullt genomslag för de rörliga kostnaderna vid privat körning. Det sagda innebär att vi tillstyrker motion Fi12 yrkande 1 och avstyrker förslaget om bilförmån i proposition 1996/97:19.

Frequent flyer-bonus och liknande kundtrohetsrabatter bör vara skattefria också i fortsättningen. Vi avvisar även regeringens förslag om skyldighet att betala arbetsgivaravgifter och lämna kontrolluppgift om kundtrohetsrabatter och liknande förmåner. Enligt vår mening är det orimligt att begära att arbetsgivaren skall vara avgifts- och kontrolluppgiftsskyldig för uppgifter de inte har fullständig tillgång till eller kontroll över. Vi tillstyrker motion Fi12 yrkande 2 och Fi10 och avstyrker proposition 19 även i denna del.

14. Bilförmåner, m.m. – v

Per Rosengren (v) anför:

Det är anmärkningsvärt att regeringen, när den väljer att sänka en skatt, riktar den mot manliga höginkomsttagare. Det är inte denna grupp som i första hand skulle behöva en skattesänkning. Ett grundläggande krav som enligt Vänsterpartiet måste ställas är att förändringen av förmånsbeskattningen skall finansieras inom systemet med målsättningen att förändringen ska bli kostnadsneutral för staten.

Regeringens förslag om nya bilförmånsregler har också en för svag miljöprofil. Förmånstagarens marginalkostnad per mil måste enligt vår uppfattning uppgå till minst drivmedelskostnaden per mil. Om arbetsgivaren betalar drivmedel för förmånstagarens privata körning bör förmånstagaren påföras förmån av fritt drivmedel med ett belopp som motsvarar förmånens marknadsvärde multiplicerat med 1,85. Det innebär att marginalkostnaden per mil blir densamma som drivmedelspriset. Resor mellan bostad och arbetsplats bör inte heller i framtiden vara avdragsgilla om man har förmånsbil. Dessutom bör hela förmånsvärdet, alltså även drivmedelsförmånen, vara avgiftsgrundande när det gäller sociala avgifter.

En uppskattning av den genomsnittliga körsträckan för förmånsbilar till 1 600 privatmil per år är sannolikt bra mycket i underkant. Den fasta delen av förmånsvärdet bör i stället grunda sig på en körsträcka på 2 300 mil per år. En ändring bör också göras av de momsregler som gäller för förmånsbilar och drivmedel till sådana för att eliminera risken för missbruk och förhindra att momsavdrag sker på ett sätt som inte är avsett.

15. Bilförmåner, m.m. – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Regeringens förslag om en ny beskattningsmodell för värdering av bilförmån innebär ett avbräck för offentlig sektor på drygt 1 miljard kronor. Miljöpartiet anser att det är helt oacceptabelt att i den nuvarande statsfinansiella situationen föreslå betydande skattesänkningar för grupper som har det förhållandevis bra ställt. Med tanke på att saneringsprogrammet för statens finanser har slagit särskilt hårt mot de grupper som har minst disponibel inkomst är regeringens förslag direkt stötande. Av såväl statsfinansiella som fördelningspolitiska skäl bör förslaget avvisas.

Förslaget är så konstruerat att det innebär att privatkörning med tjänstebil i många fall blir skattemässigt gynnat. Det kan inte förenas med de miljö- och trafikmål som riksdagen har beslutat om. Regeringens förslag bör avvisas av riksdagen. Regeringen bör i stället återkomma till riksdagen med nytt förslag om beskattning av bilförmån. Förslaget får inte innebära att de offentliga finanserna försvagas. Förslaget måste också utformas så att biltrafiken inte ytterligare gynnas på ett sådant sätt att det som i det föreliggande förslaget kommer i strid med väsentliga trafik- och miljöpolitiska mål. I detta sammanhang bör i enlighet med vad som anförts i motion Jo728 övervägas hur elbilen kan gynnas i förmånssystemet. En tänkbar möjlighet är att ge elbilen förmånsvärdet noll kronor, vilket kraftigt skulle stimulera företagen att välja en elbil som tjänstebil. För att få ett tillförlitligt beslutsunderlag för den fortsatta beredningen av hithörande frågor bör i enlighet med motion L713 utredas ett system för differentiering av beskattningen av förmånsbilar som utgår från bilens miljöegenskaper och som samordnas med systemet för miljödeklaration av bilar.

Det anförda innebär att vi tillstyrker motionerna Fi11 yrkandena 1 och 2, Jo728 yrkandena 4 och 5 samt L713 yrkande 26 och avstyrker förslaget om nya bilförmånsregler i proposition 1996/97:19.

16. Bilförmåner, m.m. – kd

Holger Gustafsson (kd) anför:

Regeringens förslag till reformering av beskattningen av bilförmåner skapar en alldeles för svag koppling mellan privatkörd sträcka och kostnad för tjänstebilsinnehavaren. Samtidigt sänks påtagligt den totala kostnaden för innehav och utnyttjande av förmånsbil. Förslaget bekostas med en skattehöjning som i huvudsak träffar medelinkomsttagare. Kristdemokraterna avvisar bestämt regeringens förslag till finansiering av ändrade bilförmånsregler.

Flera invändningar kan riktas också mot detaljerna i regeringens förslag. Visserligen medför reglerna en rörlig kostnad för privatkörning. Men efter-

som företagen även fortsättningsvis kan betala bensinen kan marginalkostnaden bli lägre än för de privatbilister och förmånsbilister som betalar bensinen själva. En högst osäker faktor är hur långt en tjänstebil i genomsnitt körs privat. Regeringen har valt att basera den nya schablonen på en privat körsträcka om 1 600 mil per år. En genomsnittlig privat körsträcka på 2 500 mil per år är sannolikt mer överensstämmande med verkligheten. Schablonen borde sättas till 25 % av nybilspriset för att bättre motsvara den sannolikt faktiska genomsnittliga körsträckan. Dessutom bör man skapa en starkare koppling mellan privat körning och kostnad för tjänstebilsinnehavaren. Därför föreslår vi att drivmedelsförmånen värderas till marknadsvärdet multiplicerat med 1,5. För att ge ett tydligare incitament till marknaden att välja tjänstebilar som uppfyller högt ställda miljökrav och inte är mer bränsleslukande än genomsnittet bör regeringen återkomma med ett förslag där schablonvärdet knyts till bilens miljöklassning. Med ett sådant system skulle mycket av "miljökritiken" mot tjänstebilarna bli inaktuell. Parametrar som bör påverka hur en bil ska miljöklassas bör bl.a. vara trafiksäkerhet, utsläppsvärden och bränsleförbrukning.

Detta innebär att vi tillstyrker motion Fi9 yrkandena 2–4 och avstyrker regeringens förslag om ändrade regler för värdering av bilförmån. Vi tillstyrker även avslagsyrkandena i fråga om kundtrohetsrabatter m.m. i motionerna Fi10 och Fi12 yrkande 2 och avstyrker följaktligen proposition 1996/97:19 även i denna del.

17. Tobaksskatt – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

Regeringen föreslår återigen höjda tobaksskatter och ökar på det sättet problemen med gränshandel och smuggling av cigaretter. Redan nu känner handeln av den osunda konkurrensen från en ökande smuggling.

Samtidigt som regeringen föreslår höjning efter höjning är det stora krafter i gång inom EU för att förändra tobaksskatten för att stoppa fusket. Det är nämligen inte hållbart att priset inom EU på ett paket cigaretter varierar mellan 7 och 23 kronor.

Med hänsyn härtill och med en extra betoning på smugglingsrisken bör den i budgetpropositionen föreslagna höjningen av tobaksskatten inte omfatta cigaretter. Vi föreslår i stället att skatten på rulltobak höjs till 649 kronor per kg och skatten på snus till 163 kronor per kg. En sådan omfördelning av skatteuttaget är statsfinansiellt neutral.

Genom att tillverkaren måste prismärka cigarettpaketen åtgår minst två månader för att tillverka nya förpackningar märkta med det nya priset. Trots att regeringen har kännedom om detta förhållande föreslås en skattehöjning på cigaretter per den 1 januari 1997, något som marknaden inte får en ärlig chans att täcka in i form av ett högre pris. Företag med förpackningsverksamhet utanför Sverige har en längre ledtid från förpackning till försäljning och drabbas därför särskilt hårt. Detta kan också uppfattas som ett handels hinder för utländska företag.

Om skatten på cigaretter höjs bör ikraftträdandet läggas två månader efter riksdagens beslut.

1996/97:SkU1y

Vi tillstyrker motion Fi413 av Knut Billing (m).

18. Alkohol och tobak – fp

Karin Pilsäter (fp) anför:

Trots att Sverige har möjlighet att behålla den progressiva skatten på öl till utgången av år 1997 föreslår regeringen att denna skall slopas redan nu och förorsakar på detta sätt en kraftig förlust för statskassan.

Regeringens motiv synes vara en oro för de hittills inträffade effekterna av de nu gällande införselkvoterna för öl. Även om effekterna överdrivs kraftigt av dem som har starka ekonomiska skäl att göra det – bryggerierna och Bryggarföreningen – är det uppenbart att handeln främst via Helsingör utgör ett problem för svensk alkoholpolitik och eventuellt också för bryggerierna.

Vi inom Folkpartiet anser dock inte detta vara tillräckligt starka skäl för att sänka skatten på starköl och mellanöl med de självklara följderna detta får, inte minst för yngre konsumenter.

Vi är inte främmande för argumentet att en höjd skatt på folköl leder till att ny alkoholsvagare öltyp tas fram av bryggerierna – ett ”lättfolköl” med 2,8 volymprocent alkohol – och att detta kan leda till en minskning av alkoholkonsumtionen i form av folköl. Detta är i sig förstås positivt, särskilt om det leder till en minskad berusning på folköl hos ungdomar.

Det är dock svårt att tro annat än att det av regeringen föreslagna paketet kommer att leda till en ökad alkoholkonsumtion och ytterligare fjärma oss från det av riksdagen uppsatta målet om en minskning av alkoholkonsumtionen jämfört med situationen i början av 80-talet.

Vi avvisar de föreslagna ölskatteförändringarna, men kan biträda höjningarna av skatten på starksprit och tobak. Vi står således bakom motion So656 yrkandena 9–11 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och motion So668 yrkande 1 av Elver Jonsson (fp).

19. Alkohol och tobak – v

Per Rosengren (v) anför:

Om regeringens förslag om proportionell ölskatt genomförs kommer priset på folköl att höjas med i genomsnitt 8 % och priset på starköl att sänkas med omkring 17 %. Detta är ur traditionell alkoholpolitisk synpunkt helt förkastligt. Vänsterpartiet avslår därför regeringens förslag till proportionell skatt på öl.

Regeringen känner sig tvingad att göra dessa förändringar, dels efter påtryckningar från bryggerinäringen, dels för att uppfylla EU:s krav och av dem accepterade övergångsregler. Dessa innebär att Sverige fr.o.m. den 1 januari 1998 måste ha samma skatt per volymprocent alkohol på allt öl över 2,8 volymprocent.

Sänkt skatt på alkoholstarkare öl kommer att öka den totala alkoholkonsumtionen i landet. Den grupp som främst kommer att dricka mer öl är troligen ungdomarna eftersom ölet alltmer blivit en speciell ungdomsdryck. Om priset sänks som regeringen föreslagit, med 3–4 kronor per burk starköl, så innebär det sannolikt att alkoholkonsumtionen kommer att öka med omkring 10 %. Vad detta innebär i ökade alkoholrelaterade skador, sociala problem och olycksfall är ganska lätt att analysera ur ett samhällsekonomiskt och folkhälsoperspektiv. Det finns ett väl belyst samband mellan en ökad totalkonsumtion och alkoholrelaterade problem i samhället.

Vänsterpartiet föreslår därför att Sverige behåller en lägre skatt på folköl och bibehåller skatten på starköl. Detta är möjligt genom att sänka alkoholhalten för folköl till maximalt 2,8 volymprocent, där EU-reglerna gör det möjligt att ha en lägre volymbeskattningsgrad utan att det påverkar starkölsbeskattningsgraden. Vårt förslag är att skatten på starköl blir 2,41 kronor per liter och volymprocent alkohol. För folköl föreslår vi att skatten ska fastställas till 1,22 kronor per liter och volymprocent alkohol.

Med det anförda tillstyrks motion Fi212 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 13 och 14 samt motion So672 yrkande 13 av Gudrun Schyman m.fl. (v).

20. Alkohol och tobak – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Sverige har i förhållande till många andra länder en hög beskattning av i första hand alkohol, men även av tobaksvaror. Vi anser att en sådan beskattning är väl motiverad med hänsyn till de stora skador som bruket av alkohol och tobak orsakar både för enskilda människor och för samhället i stort. Många ekonomiska beräkningar har visat att framför allt skatten på alkohol egentligen borde vara ännu högre med tanke på alla skador och kostnader för samhället som den orsakar. Detta är ett dilemma eftersom samtidigt de allt öppnare gränserna mot EU leder till ett ökat tryck att harmonisera skatten på en lägre nivå. Också risken för hembränning, smuggling, m.m. gör att skatten på alkohol inte kan tas ut helt på den nivå som vore kostnadsmässigt motiverat.

Den höga alkoholbeskattningsgraden i Sverige har lett till att alkoholförbrukningen hos oss är relativt måttlig jämfört med många andra länder. Trots det är de alkoholrelaterade problemen stora i Sverige. Mot den bakgrunden avvisar vi regeringens förslag att sänka skatten på öl. De eventuella problemen med en ökad gränshandel bedömer vi vara hanterbara och mindre än de problem som kan uppstå till följd av en ökad konsumtion av starköl, inte minst i yngre åldersgrupper. Regeringen bör i stället verka aktivt för att problemen med gränshandeln begränsas, genom att kräva att Sveriges undantag från EU-reglerna permanentas och helst skärps.

Med det anförda tillstyrks motion Fi420 yrkande 22 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) och motion So655 yrkande 7 av Thomas Julin m.fl. (mp).

Holger Gustafsson (kd) anför:

Kristdemokraterna kan inte acceptera regeringens förslag att sänka skatten och därmed priset på starköl i Sverige.

Svensk alkoholpolitik har som mål att minska totalkonsumtionen av alkohol med 25 % till år 2000. De åtgärder som hittills omfattar en politisk majoritet i Sverige är att utnyttja prisinstrumentet och att begränsa tillgängligheten.

Med dessa utgångspunkter förhandlade Sverige fram undantagsregler för införsel av alkohol till Sverige från andra EU-länder. Undantagen som ifrågasätts av EU-kommissionen vilar på sociala och hälsopolitiska motiv, och därmed behovet att hålla nere och sänka totalkonsumtionen.

Om regeringen kan tänka sig att sänka skatten på starköl och därmed bidra till en ökad försäljning inte bara i södra Sverige utan också i alla övriga delar av landet, så försvagar man allvarligt sin argumentation i förhandlingarna gentemot kommissionen. Accepterar Sverige en ökad försäljning för att minska privatimporten i Sydsverige, kan man inte hävda några allvarligare invändningar mot ökad införsel av vin och sprit.

Därför avvisar Kristdemokraterna regeringens förslag att sänka skatten på starköl. Detta ger en budgetförstärkning på 600 miljoner kronor per år.

Det är angeläget att det bedrivs en saklig information om tobakens skadliga inverkan på hälsan. För att begränsa användningen kan också regleringar nyttjas för att hindra att tobaksrök sprids i känsliga miljöer. Prisinstrumentet är ytterligare ett verksamt medel för att minska konsumtionen. Tobaksskatten bör höjas. Vårt förslag innebär en inkomstförstärkning på 200 miljoner kronor per år.

Punktskatter på alkohol, tobak, etc skall höjas minst i takt med inflationen i enlighet med det beslut som togs under förra mandatperioden.

Med det anförda tillstyrks motion Fi214 yrkandena 9 och 10 av Alf Svensson m.fl. (kd), motion Sk371 yrkande 21 och 22 av Alf Svensson m.fl. (kd) och Fi418 av Göran Magnusson m.fl. (s, c, fp, v, mp, kd) samt motion U515 yrkande 25 av Alf Svensson m.fl. (kd).

22. Energibeskattnings – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

Våren 1996 föreslog regeringen omfattande skattehöjningar på energi. Bland de höjningar som föreslogs fanns en höjning av produktionsskatterna på elektrisk kraft från kärnkraft och äldre vattenkraftverk. Trots omfattande kritik vad gäller effekterna för sysselsättningen beslutade riksdagens majoritet i enlighet med regeringens förslag.

I årets budgetproposition tvingas regeringen och Centerpartiet att retirera. De har nu insett att den kritik som riktades mot förslaget var korrekt och föreslår därför att det andra steget av de beslutade höjningarna som var avsett att träda i kraft 1997 skall återtogs och ersättas av höjda konsumtionsskatter på

elektrisk kraft och fossila bränslen. Som framgår av regeringens proposition innebär skattehöjningarna ökade energikostnader för hushållen.

Det finns anledning att överväga vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att öka miljörelateringen av skattesystemet. Det får emellertid inte vara fråga om en generell höjning av skatteuttaget utan bör gälla en omläggning av beskattningen inom ramen för den successiva sänkning av skatteuttaget som vi förordar. Skatteväxlingskommittén utreder nu förutsättningarna för en sådan omläggning. Regeringens förslag om höjd energiskatt på elektrisk kraft och fossila bränslen bör mot denna bakgrund avslås.

Vi tillstyrker motionerna Fi407 yrkande 17 av Carl Bildt m.fl. (m) och Fi203 yrkande 5 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m).

23. Energibesattning – fp

Karin Pilsäter (fp) anför:

Genom att växla skatt på arbete mot skatt på miljöförstöring förenas miljömålen med målen för den ekonomiska politiken. För att uppfylla kriterierna för begreppet skatteväxling är det viktigt att det sker motsvarande sänkningar av skatten på andra områden. Annars är det inte grön skatteväxling utan snarare en missriktad svartväxling till dålig kurs. De höjningar av energiskatterna som riksdagen just beslutat är just av sådant slag.

För närvarande arbetar en parlamentarisk skatteväxlingsutredning som skall lämna slutbetänkande i december i år. Jag konstaterar med beklagande att utredningens arbete onödigt och allvarligt försvårats genom att regeringen föreslagit och riksdagen beslutat om stora energiskattehöjningar utan att avvakta utredningens förslag.

De förslag till ny utformning av ca 3 miljarder kronor i höjda energiskatter som nu presenteras kan vi acceptera bara om arbetsgivaravgifterna sänks i motsvarande mån. I annat fall måste förslaget avslås.

Med det anförda tillstyrks motion Fi419 yrkande 13 av Lars Leijonborg m.fl. (fp).

24. Energibesattning – v

Per Rosengren (v) anför:

Regeringens förslag om att den redan beslutade höjningen av produktions-skatterna på el skall tas tillbaka och ersättas med höjda energiskatter för hushållen är enligt vår mening olyckligt. Vi anser att intäktsförstärkningen bör ligga kvar på företagssektorn. Det är i nuvarande ekonomiska läge viktigt att prioritera åtgärder som gynnar efterfrågeökning i samhället. Den överflyttning till hushållssektorn som regeringen föreslår är därför olycklig.

Vi hemställer att propositionen avslås och att regeringen får återkomma med ett förslag som innebär att industrin blir skattskyldig för elskatt på en nivå som motsvarar hälften av hushållens elskatt. Förslaget måste innehålla en takregel för den energiintensiva industrin.

De förslag som regeringen lagt fram innebär en nettoökning av bensinpriset på 27 öre per liter. Vänsterpartiet välkomnar denna höjning men anser att den är otillräcklig för att vi skall klara de förpliktelser vi har när det gäller att minska koldioxidutsläppen. 1997 krävs en höjning med minst 30 öre per liter. För att kunna bedöma skattesatser de närmast kommande åren avvaktar vi bl.a. Skatteväxlingsutredningens och Kommunikationskommitténs betänkanden samt Naturvårdsverkets analyser av hur en miljöanpassad kommunikationssektor ska gestalta sig. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Redan den 1 januari 1997 bör dock skatten på diesel höjas med motsvarande 500 miljoner kronor och skatten på mineralolja/smörjmedel med motsvarande 300 miljoner kronor.

Med det anförda tillstyrker vi motionerna Fi212 yrkandena 9–12 och Sk370 yrkandena 30, 31, 33 och 34.

25. Energibesiktning – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Miljöpartiet anser att det är svårt att helt utvärdera konsekvenserna av den föreslagna omläggningen till en *fastighetsskatt på vattenkraftverk*. Det uppgivna syftet, att verka för ett effektivt energiutnyttjande, är gott. Vi anser också att skattens höjd skall vara ett styrmedel för att påverka priset på elektricitet och ge ytterligare skatteintäkter inom ramen för en skatteväxling. Det är oklart hur aktivt detta kan ske med den föreslagna fastighetsskatten. Vi anser att regeringens förslag bör prövas för att vinna erfarenhet av denna typ av beskattning. Skulle det senare visa sig att omläggningen försvårar genomförandet av en skatteväxling, kan detta regleras genom att ändra höjden på fastighetsskatten eller genom att återgå till nuvarande system med en skatt efter producerad energi.

Vi kan dock inte acceptera att skattesatsen skall baseras på intäkterna bara från nuvarande skatt på el från vattenkraften. Även den av riksdagen beslutade höjningen av skatten den 1 juli 1997 måste räknas med. Vi föreslår alltså att fastighetsskatten från och med 1997 skall utgå med 4,10 % i stället för föreslagna 3,42 %.

Vi anser inte heller att taxeringsenheter med outbyggda vattenfall skall omfattas av skatten, även om de har verkställbart tillstånd för utbyggnad. Det finns inget skäl att skynda på en utbyggnad som i vissa fall kan ha negativa miljömässiga konsekvenser.

Med det anförda tillstyrks motion Fi420 yrkandena 20 och 21 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp).

Regeringens förslag om att de höjda produktionsskatterna på el skall ersättas med *energiskatt* kan avslås om Miljöpartiets plan för långsiktigt höjda energi- och koldioxidskatter nu genomförs.

En grön skatteväxling med höjda energi-, råvaru- och utsläppsskatter är den viktigaste ingrediensen i Miljöpartiets skattepolitik. För att en skatteväxling skall leda till önskade långsiktiga förändringar av konsumtionsmönster och teknik är det nödvändigt att den upplevs som långsiktigt trovärdig. Riks-

dagen bör därför fatta beslut om höjda skatter på energi och sänkta andra skatter för tre år framåt.

Skatten på koldioxid uppgår för närvarande till 37 öre per kg koldioxid. Vi föreslår att skatten höjs med 10 öre per kg årligen den 1 januari 1997, 1998 och 1999. Energiskatten bör på sikt uttas med ett likartat belopp per kWh energiinnehåll i energislaget. För år 1997 föreslår vi att energiskatten höjs från den första januari med belopp som motsvarar 1 öre per kWh energiinnehåll för fossila bränslen och elektrisk kraft. I princip motsvarande höjningar bör göras även 1998 och 1999. Takten i höjningarna bör dock varieras något mellan olika energislag i syfte att energibeskattningen långsiktigt skall konvergera mot samma storlek per kWh energiinnehåll. Regeringen bör senast under våren 1997 återkomma med förslag om lämpliga skattesatser för år 1998 och 1999 från denna utgångspunkt. Miljöpartiet föreslår vidare att den särskilda skatten på elektrisk kraft från kärnkraftverk höjs med 1 öre per kWh årligen den 1 januari 1997, 1998 och 1999.

Om riksdagen fattar beslut om de redovisade energiskattehöjningarna behövs inte den beslutade höjningen av produktionsskatterna på el och inte heller någon omläggning i enlighet med regeringens förslag. Samma resultat kan uppnås om den nya fastighetsskatten bestäms till 4,1 % och om kärnkraftsskatten höjs i enlighet med Miljöpartiets förslag.

Med det anförda tillstyrks motion Fi420 yrkandena 23, 24 och 26–28 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)

26. Energibesättning – kd

Holger Gustafsson (kd) anför:

Den avreglerade elmarknaden i kombination med en relativt fri nordisk elmarknad innebär att man vid förändring av produktionsskatterna på elektrisk kraft har fler hänsyn att ta än tidigare. Effekten av ensidiga skatteökningar kan bli mer av import av exempelvis fossilbränslebaserad kraftproduktion. Ett högre skatteuttag på kärnkraftsbaserad elproduktion ligger dock i linje med strävan att långsiktigt ge en riktigare prisbild när det gäller kraftproduktion. Den sänkning av skatten på kärnkraftsproducerad el som regeringen föreslår bör därför inte genomföras.

Med det anförda tillstyrks motion Fi214 yrkande 8 av Alf Svensson m.fl. (kd), motion Sk371 yrkande 12 av Alf Svensson m.fl. (kd) och i motion Jo713 yrkande 1 av Dan Ericsson m.fl. (kd).

Intäkterna beräknas till 290 miljoner kronor per år.

27. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – m

Karl-Gösta Svensson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

Det kan ifrågasättas om regeringspolitiken någonsin i praktiken präglats av sådan ryckighet och sådana tvära kast som under innevarande mandatperiod. Inte minst gäller detta inom energipolitiken – det område där förutsebara

villkor är av särskilt stor betydelse för företagens investeringsbeslut. Under två år har regeringen ökat skatteuttaget på energiområdet på ett sätt som torde sakna motstycke. Skatter har införts, tagits tillbaka, höjts och ändrats i en tilltagande snabb takt. Enligt vår uppfattning är energipolitiken inget självändamål. Den är tvärtom ett medel – ett redskap för att nå tillväxt och sysselsättning under miljömässigt acceptabla former. I en situation när arbetslösheten biter sig fast på allt högre nivåer blir det särskilt angeläget att utnyttja alla de resurser som står till det svenska folkhushållets förfogande.

Regeringens förslag om fördubblad koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen innebär försämrade konkurrensförhållanden för svensk industri och bör därför avvisas. Återigen lägger regeringen fram skatteförslag utan konsekvensanalys kring industrins och växthusnäringens framtida konkurrenskraft.

Det är också anmärkningsvärt att regeringen lägger fram förslaget trots att Lagrådet ifrågasatt det lämpliga i att föra fram ett förslag vars slutliga utformning och genomförande är beroende av utfallet av EG-institutionernas granskning.

Vi ställer oss med det anförda bakom avslagsyrkandena i motionerna N269 yrkande 15 av Carl Bildt m.fl. (m) och Fi203 yrkande 6 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m). Härigenom tillgodoses till stor del även syftet med motion Fi408 av Olle Lindström (m).

28. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – fp

Karin Pilsäter (fp) anför:

Folkpartiet liberalerna var länge ensamma förespråkare av ekonomiska styrmedel i form av t.ex. energiskatter. Vi anser fortfarande att dessa har en avgörande betydelse att fylla för ett ekologiskt hållbart samhälle. Vi tror dock att det är nödvändigt att för varje skatt vi höjer av miljöskäl samtidigt sänka en annan skatt, t.ex. på arbete. Folkpartiet liberalerna anser att arbetsgivaravgiften bör sänkas generellt eller riktat mot vissa områden för att på så vis stimulera fram nya arbetstillfällen i nya sektorer.

Det finns all anledning att hävda verklig skatteväxling som en huvudprincip när det gäller nya skattehöjningar på t.ex. energi.

Eftersom regeringen inte föreslår någon skatteväxling, där höjningen av koldioxidskatten kombineras med en motsvarande sänkning av arbetsgivaravgiften, tvingas vi från Folkpartiets sida att yrka avslag på propositionen. Om emellertid riksdagen accepterar Folkpartiets förslag till sänkta arbetsgivaravgifter kan vi acceptera energiskattehöjningarna.

Med det anförda tillstyrker vi motion Fi20 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp).

29. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Vi anser att beskattningen på arbete och arbetskraft är alltför hög. Den bör sänkas radikalt. Därigenom skapas många fler arbetstillfällen, återvinning och återanvändning gynnas, tjänstesektorn stimuleras och vård och omsorg blir mindre dyr. I stället bör energiskatter och miljörelaterade skatter höjas. Koldioxidskatten bör därför höjas som en viktig del i att finansiera sänkt skatt på arbete. Med denna utgångspunkt kan regeringens förslag välkomnas eftersom det ändå är ett litet steg i rätt riktning.

Koldioxidskatten är emellertid en utsläppsskatt som bör träffa alla utsläpp av koldioxid som adderar till koldioxidhalten i atmosfären med lika kraft. En hög koldioxidskatt stimulerar till snabbare övergång till biobränslen eller annan icke fossilbränslebaserad energianvändning. Industri- och näringspolitik bör inte bedrivas genom undantag från miljökrav eller miljöskatter.

Även med den utgångspunkten kan regeringens förslag sägas vara ett litet steg i rätt riktning. Regeringen bör emellertid snarast ta ytterligare steg mot att normalisera koldioxidskatten. Den 50 procentiga nedsättningen bör stegvis helt avskaffas.

Definitionen av "industri" i energiskattesystemet bör begränsas till enbart verkligt energiintensiv industri där priser bestäms i en internationell konkurrenssituation. I dagsläget omfattas hela tillverkningsindustrin, vilket måste anses vara felaktigt. Nedsättningsregler bör endast kunna komma i fråga för sådan industri där energikostnaden överstiger 1,7 % av produktionskostnaden. Nedsättningsregeln bör vara sådan att företaget, efter ansökan, kan befrias från skatt för den del av energianvändningen som överstiger 1,7 % av produktionskostnaden. Nedsättningen bör dock prövas för varje enskilt fall och i tidsbegränsad koncession villkoras med att företaget i samråd med miljömyndigheterna upprättar och genomför en åtgärdsplan för minskad energianvändning, minskade utsläpp av koldioxid m.m. Den industripolitiskt motiverade skattesubventionen skall således kräva en motprestation som mildrar de negativa miljöeffekter som företaget ger upphov till.

Med det anförda tillstyrks motion Fi19 yrkandena 1 och 2 av Roy Ottosson m.fl. (mp).

30. Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3) – v

Per Rosengren (v) anför:

Enligt regeringens budgetförslag har anslaget till Skatteförvaltningen reducerats med 2 % till följd av tidigare beslutade besparingar på statlig konsumtion. Denna reducering skall man enligt regeringen uppnå genom fortsatt utveckling av organisation och arbetsformer, ökad användning av ADB och andra rationaliseringsåtgärder.

Som framhålls av Vänsterpartiet innebär denna reducering besparingar på Skatteförvaltningen med 87 miljoner kronor under 1997, samtidigt som regeringen själv pekar på ett behov av en ökad skattekontroll och höjd kvalitet i verksamheten. I rapporten Effektivare ekobrottsbekämpning uttalar sig också regeringens ekobrottsberedning för en större reform som kommer att leda till utvidgade uppgifter för Skatteförvaltningen. Ett slutligt förslag beräknas läggas fram under 1997.

Att i detta läge driva igenom besparingar för skatteförvaltningen är mycket olämpligt. Ökade resurser för kontroll har också tidigare visat sig ge ökade skatteintäkter i minst samma storleksordning. Från Vänsterpartiets sida avvisar vi därför den föreslagna besparingen för 1997 och föreslår att det av regeringen föreslagna anslaget till skatteförvaltningen utökas med 87 miljoner kronor.

Vad gäller Tullverket vill vi, liksom regeringen, betona vikten av att bekämpningen av olovlig införsel av narkotika kan bedrivas effektivt och att detta område prioriteras högt. Detta kräver enligt vår mening en förstärkning av gränskontrollen, inte en försämring som en personalminskning innebär. Genom medlemskapet i EU har också nya arbetsuppgifter tillkommit, vilket ytterligare motiverar ett bibehållet anslag för 1997. Vänsterpartiet föreslår därför att 35 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit anvisas till Tullverket.

Vad som nu anförts innebär att Vänsterpartiet tillstyrker motion Fi212 i denna del och föreslår att ramen för utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd för år 1997 skall utökas med 122 miljoner kronor och beräknas till 5 836 708 000 kr. Vad gäller beräkningar för senare år har Vänsterpartiet redan tidigare framfört kritik mot den nya budgetprocessen och systemet med utgiftstak för den offentliga sektorn, som förhindrar en önskvärd finanspolitisk flexibilitet och försvårar möjligheterna att bedriva en konjunkturpåverkande ekonomisk politik. Regeringen presenterar inte heller något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer under åren 1998 och 1999. Vänsterpartiet kan därför inte godkänna regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för budgetåren 1998 och 1999. Detta innebär givetvis att vi tillstyrker motion Fi212 även i denna del och yrkar avslag på dessa beräkningar även såvitt avser utgiftsområde 3.

31. Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3) – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Miljöpartiet har i fråga om anslagen inom utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan yrkat avslag på ett anslagsbelopp om 4 miljoner kronor som avsetts användas till arbetet med Schengenavtalet. Eftersom vi anser att Sverige inte skall anslutas till detta avtal anser vi att pengar inte heller skall anslås till denna del av verksamheten. I stället bör enligt vår mening motsvarande belopp tillföras Tullverket för att täcka kostnader som uppkommit på grund av merarbete i samband med EU-medlemskapet, intensifierat arbete med att hindra införsel av droger m.m.

Från Miljöpartiets sida tillstyrker vi därför motion Fi213 i denna del och föreslår att ramen för utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd utökas med 4 miljoner kronor och beräknas för år 1997 till 5 718 708 000 kr., för år 1998 till 5 781 miljoner kronor och för år 1999 till 5 979 miljoner kronor.

Holger Gustafsson (kd) anför:

Från Kristdemokraternas sida vill vi starkt betona hur skattebrotten undergräver samhällets gemensamma resurser och skapar illojal konkurrens inom näringslivet. Det är därför väl motiverat att satsa extra resurser på skatteförvaltningen, som bör samverka med polisen i kampen mot den alltmer omfattande ekonomiska brottsligheten. Kristdemokraternas krav på att Riksskatteverket skall tillföras 100 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit bör därför biträdas.

Vi vill dessutom peka på de nya problem med att stoppa smuggling av bl.a. narkotika, alkohol och vapen som EU-inträdet medfört. De s.k. kompensatoriska åtgärderna för att stoppa illegal införsel kräver mer tullpersonal i samverkan med polisen. I syfte att skydda svenska medborgare mot denna kriminalitet och dess konsekvenser vill vi avsätta extra resurser för 300 tjänster. För detta ändamål anser vi att 100 miljoner kronor bör avsättas till Tullverket under åren 1997–1999.

Enligt Kristdemokraterna bör således motion Fi214 i denna del bifallas och ramen för utgiftsområde 3 utökas med ytterligare 200 miljoner kronor för vart och ett av åren 1997 till 1999. Ramen bör således beräknas för år 1997 till 5 914 708 000 kronor, för år 1998 till 5 977 miljoner kronor och för år 1999 till 6 175 milj. kronor.

33. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – m

Karl-Gösta Svenson, Carl Fredrik Graf, Jan-Olof Franzén och Carl Erik Hedlund (alla m) anför:

De förslag som vi lägger fram på skatteområdet innebär skattesänkningar på 36 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag för budgetåret 1997. Vi anser att inkomstberäkningarna bör ändras i enlighet med våra förslag. De lagändringar som behövs med anledning av våra förslag och regeringens förslag bör tas upp i särskild ordning.

34. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – fp

Karin Pilsäter (fp) anför:

Vad Folkpartiets förslag på skatteområdet ger för utfall på statsbudgeten för budgetåret 1997 har preciserats i tabeller i motion Fi211. Vad jag redan har anfört innebär att inkomstberäkningarna bör ändras i enlighet med Folkpartiets förslag. De lagändringar som behövs med anledning av våra förslag och regeringens förslag bör tas upp i särskild ordning.

35. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – v

Per Rosengren (v) anför:

Vänsterpartiets förslag på skatteområdet har preciserats närmare i sina detaljer i motion Sk370 och sammanfattas i särskilda tabeller. Vad jag anført ovan innebär att inkomstberäkningarna bör ändras i enlighet med Vänsterpartiets förslag. De lagändringar som behövs med anledning av våra förslag och regeringens förslag bör tas upp i särskild ordning.

36. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – mp

Ronny Korsberg (mp) anför:

Vad jag redan anført innebär att Miljöpartiets förslag på skatteområdet bör genomföras i enlighet med motionerna Fi213 och Fi420. De ekonomiska effekterna av förslagen för budgetåret 1997 kan beräknas enligt den tabell som har redovisats i motion Fi420. De lagändringar som behövs med anledning av våra förslag och regeringens förslag bör tas upp i särskild ordning.

37. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – kd

Holger Gustafsson (kd) anför:

Vad jag anført i det föregående innebär att inkomstberäkningarna bör ändras i enlighet med Kristdemokraternas förslag i motionerna Fi214 och Sk371. Jag hänvisar till de tabeller som finns i motionerna.

De lagändringar som behövs med anledning av våra förslag och regeringens förslag bör tas upp i särskild ordning.

Inledning	1
Skattepolitiken	2
Fastighetsskatten (prop. 1996/97:17)	5
Bilförmån, m.m. (prop. 1996/97:19)	9
Alkohol och tobak	12
Energibeskattning	16
Fastighetsskatt på elproduktionsenheter	16
Energiskatt	17
Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen (prop. 1996/97:29)	20
Budgeteffekter av ändrade skatteregler och inkomstberäkning för 1997	24
Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3)	25
Lagförslagen	26
Avvikande meningar	26
1. Skattepolitiken – m	26
2. Skattepolitiken – c	28
3. Skattepolitiken – fp	29
4. Skattepolitiken – v	30
5. Skattepolitiken – mp	32
6. Skattepolitiken – kd	34
7. Fastighetsskatten – m	35
8. Fastighetsskatten – fp	36
9. Fastighetsskatten – v	37
10. Fastighetsskatten – mp	38
11. Fastighetsskatten – kd	38
12. Bilförmåner, m.m. – m	39
13. Bilförmåner, m.m. – fp	40
14. Bilförmåner, m.m. – v	40
15. Bilförmåner, m.m. – mp	41
16. Bilförmåner, m.m. – kd	41
17. Tobaksskatt – m	42
18. Alkohol och tobak – fp	43
19. Alkohol och tobak – v	43
20. Alkohol och tobak – mp	44
21. Alkohol och tobak – kd	45
22. Energibeskattning – m	45
23. Energibeskattning – fp	46
24. Energibeskattning – v	46
25. Energibeskattning – mp	47
26. Energibeskattning – kd	48
27. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – m	48
28. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – fp	49
29. Höjd koldioxidskatt för industrin och växthusnäringen – mp	49
30. Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3) – v	50
31. Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3) – mp	51
32. Skatteförvaltningen och Tullverket (utgiftsområde 3) – kd	51
33. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – m	52
34. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – fp	52
35. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – v	52
36. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – mp	53
37. Budgeteffekter m.m. och lagförslagen – kd	53